

LOKALNE politike za ZELENO energijo

LOCAL Policies for GREEN Energy – LOCAL4GREEN

<https://local4green.interreg-med.eu/>

Nacionalni priročnik **MODELI ZELENIH LOKALNIH FISKALNIH POLITIK** Slovenija

Gradbeni inštitut ZRMK

mag. Miha Tomšič, p. prof. dr. Henrik Gjerkeš

s sodelavci:

izr. prof. dr. Irena Bačlija Brajnik

in

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede

Ljubljana, 2019

Gradbeni inštitut ZRMK, slovenski partner v projektu LOCAL4GREEN Interreg MED, se zahvaljuje sodelujočim pilotnim občinam in pridruženim partnerjem za njihovo tvorno sodelovanje v projektu in za zavezanost k doseganju ciljev trajnostnega razvoja na lokalni ravni s spodbujanjem rabe obnovljivih virov energije.

Prav tako se zahvaljujemo zunanjim sodelavcem, izr. prof. dr. Ireni Bačlija Brajnik in izr. prof. dr. Vladimirju Prebiliču s sodelavci Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani, za njihov dragocen znanstveno-analitičen prispevek.

Skupaj smo projekt pripeljali do uspešnega zaključka, osvetlili perečo problematiko fiskalne avtonomije na lokalni ravni, opredelili skupne imenovalce in enotne metodološke korake za analizo dejanskega stanja in oblikovanje utemeljenih ukrepov fiskalne politike za večjo rabo obnovljivih virov ter s pomočjo okoljskih in ekonomskih kazalnikov ovrednotili konkretne predloge, ukrojene robnim pogojem v posamezni pilotni občini.

Upamo, da bo ta dokument koristno gradivo in spodbuda za trajnostne lokalne (fiskalne) odločitve v marsikateri slovenski občini.

Vljudno vabljeni k sodelovanju in povezovanju!

KAZALO

1 UVOD	3
2 ZAKONODAJNI OKVIR ZA LOKALNE FISKALNE POLITIKE IN FISKALNO KAPACITETO	5
3 OPIS LOKALNIH FISKALNIH POLITIK – DOBRIH PRAKS	13
3.1 Občina Grosuplje	15
3.2 Občina Ivančna Gorica	20
3.3 Občina Kamnik	25
3.4 Občina Kočevje	30
3.5 Občina Kranj	36
3.6 Občina Križevci	41
3.7 Občina Lenart	46
3.8 Občina Trebnje	52
4 POTREBNE REFORME ZA POVIŠANJE FISKALNE KAPACITETE ZA SPODBUJANJE RABE OVE	57

1 UVOD

Projekt LOCAL4GREEN, Lokalne politike za zeleno energijo (2016-2019), sofinanciran iz programa Interreg MED, je namenjen podpori lokalnim oblastem pri oblikovanju in izvajanju inovativnih lokalnih fiskalnih politik za promocijo obnovljivih virov energije (OVE) v javnem in zasebnem sektorju. Vsebinsko se navezuje na dokumente kot sta SEAP (*Sustainable Energy Action Plan* – Akcijski načrt za trajnostno energijo v okviru Konvencije 2020) in SECAP (*Sustainable Energy and Climate Action Plan* – Akcijski načrt za trajnostno energijo in podnebje v okviru Konvencije 2030), pripravljena v okviru Konvencije županov (*Covenant of Mayors*). Projekt pokriva zlasti ruralna območja in otoke mediteranske regije, kjer imajo lokalne fiskalne politike pomembno vlogo pri povečanju rabe OVE.

Pilotni projekti potekajo v izbranih lokalnih skupnostih v devetih državah oz. regijah MED: Španija (vodilna partnerica), Albanija, Hrvaška, Ciper, Grčija, Italija, Malta, Portugalska in Slovenija.

V Sloveniji so v projekt vključene občine Grosuplje, Ivančna Gorica, Kamnik, Kočevje, Kranj, Križevci, Lenart in Trebnje. Pridruženi partnerji projekta pa so Lokalna energetska agencija Gorenjske (LEAG) ter občini Kamnik in Kočevje.

Grosuplje	Ivančna Gorica	Kamnik	Kočevje	Kranj	Križevci	Lenart	Trebnje	LEAG

Cilji tega priročnika so:

- oblikovati in predstaviti modele politik na podlagi izkušenj in dobrih praks v pilotnih občinah, ki jih je možno prenesti na nacionalno raven,
- ponuditi občinskim odločevalcem potrebne pravne, ekonomske, tehnične in druge informacije za implementacijo zelenih, trajnostnih lokalnih fiskalnih politik,
- predstaviti slovenske izkušnje in rezultate z namenom vključitve v skupni mednarodni priročnik za prenos v širše geografsko okolje.

Glavni poudarki priročnika so:

- analiza slovenske zakonodaje s področja lokalnih fiskalnih politik in zmožnosti lokalnih skupnosti, da implementirajo te politike za promocijo OVE,
- opis dobrih praks lokalnih fiskalnih politik v pilotnih občinah,

- predlog potrebnih zakonodajnih reform za spodbujanje oblikovanja in implementacije lokalnih fiskalnih politik za promocijo OVE.

Priročnik temelji na ekspertnih poročilih za nacionalno raven in za pilotne občine. Namenjen je predvsem tem ciljnim skupinam:

- občinskim politikom in javnim uslužbencem,
- svetovalcem s področja javne uprave,
- odločevalcem na državni ravni in
- drugim deležnikom, ki jih zanima promocija OVE na lokalni ravni.

2 ZAKONODAJNI OKVIR ZA LOKALNE FISKALNE POLITIKE IN FISKALNO KAPACITETO

Lokalna avtonomija je sicer bistvo lokalne samouprave, vendar se avtorji ne strinjajo nujno o njeni natančni definiciji (Clark 1984, Page in Goldsmith 1987, Vetter 2007, Wolman 2008)¹, niti o tem kako naj se aspekti lokalne avtonomije uresničujejo v praksi. Clark (1984)² na primer predlaga **štiri idealno tipske vrste lokalne avtonomije**.

Prvi tip lokalne avtonomije tako predstavljajo lokalne skupnosti, ki imajo tako avtonomijo, kot možnost nevmešavanja s strani višjih ravni oblasti. Na drugi strani spektra **četrti tip** lokalne avtonomije predvideva skoraj popolno odvisnost od višjih ravni oblasti oziroma lokalne skupnosti nastopajo le kot administrativni izvajalci nacionalnih politik. **Drugi tip** lokalne avtonomije bi lahko opisali kot decentralizirani liberalizem, saj lahko lokalne skupnosti odločajo o zadevah iz lastnih pristojnosti, višje ravni oblasti pa ohranjajo določen nadzor nad izvajanjem teh nalog. Ravno obratno je pri **tretjem tipu** lokalne avtonomije, kjer lokalne skupnosti ne poznajo intervencije oziroma nadzora s strani višjih ravni oblasti, vendar nimajo pristojnosti o izvirnem odločanju o zadevah lokalnega pomena. Ker je moč pristojnosti nad nalogami lokalnega pomena po Clarku osrednjega pomena za bistvo lokalne samouprave, razumemo, da tretji tip lokalne avtonomije predstavlja nižjo raven avtonomije kot drugi tip.

Goldsmith (1995)³ predlaga pet kategorij, s pomočjo katerih lahko določimo, ali sodi individualni sistem lokalne samouprave v posamezen tip lokalne avtonomije. Prvič, ali avtonomija lokalnih skupnosti temelji na zakonodaji; drugič, katere naloge so decentralizirane (vsebinska relevantnost); tretjič, obseg decentraliziranih nalog (več nalog pomeni večjo avtonomijo); **četrtič, finančni viri oziroma na kakšen način so naloge lokalnih skupnosti financirane (višja avtonomija je povezana z možnostjo, da lokalne skupnosti določijo svoje lastne davčne vire)**; ter petič, kako obsežen vpliv (posreden in neposreden) imajo lokalne skupnosti na nacionalne odločitve.

Fiskalna avtonomija je v mnogočem predpogoj za uspešno izvajanje drugih kategorij lokalne avtonomije, zato nekateri avtorji prvenstveno poudarjajo, da je zmožnost določanja lokalnih davščin bistvena za visoko stopnjo lokalne avtonomije. Kljub temu **Evropska listina lokalne samouprave** pri določanju fiskalne avtonomije ni pretirano deterministična. V členu 9.3 je navedeno »*Vsaj del finančnih virov lokalnih oblasti izvira iz krajevnih davkov in prispevkov, katerih višino v okviru zakona lahko določajo same*«.

---

¹ Clark, G. L. 1984. A Theory of Local Autonomy. In: Annals of the Association of American Geographers, 74 (2), 195-208.

Page, E. and Goldsmith, M. 1987. Central and Local government Relations. London: Sage.

Vetter, A. 2007. Local Politics: a resource for democracy in Western Europe? Local autonomy, local integrative capacity, and citizens' attitudes towards politics. Lexington Books.

Wolman, H. 2008. Comparing local government systems across countries: conceptual and methodological challenges to building a field of comparative local government studies. In: Environment and Planning C: Government and Policy 26, 87-103.

² Clark, G. L. 1984. A Theory of Local Autonomy. In: Annals of the Association of American Geographers, 74 (2), 195-208.

³ Goldsmith, M. 1995. Autonomy and City Limits. In: JUDGE, David, STOCKER, Gerry and WOLMAN, Harold (eds.). Theories of Urban Politics. London: Sage, 228-252.

Fiskalno avtonomijo torej določamo glede na to, do katere mere lahko lokalna skupnost sama določa lokalne davke. Na podlagi nedavne obsežne mednarodno-primerjalne analize *Indeks lokalne avtonomije* (Ladner, Keuffer in Baldersheim, 2015) je **Slovenija v smislu lokalne fiskalne avtonomije uvrščena na rep držav Evropske unije**. Občine v Sloveniji sicer na podlagi Ustave RS (člena 146 in 147) lahko uveljavijo lokalne davke, vendar ne takšne, ki so pod jurisdikcijo drugih ravni oblasti, ali takšne, ki obdavčujejo področje, ki je že kakorkoli predmet davčnega bremena.

Indeks lokalne avtonomije (2015) je znotraj fiskalne avtonomije merilo, kako finančno samozadostne so lokalne skupnosti glede na lastne finančne vire. Izhodišče je, da bolj ko so lastni viri občin relevantni (v smislu obsega), višja je stopnja avtonomije. Slovenske občine imajo manj kot 10% virov, ki jih lahko avtonomno določajo, zato **Slovenija sodi na sam rep med državami Evropske unije**.

Natančneje si oglejmo, kateri so sploh **viri, ki jih občine lahko avtonomno določajo** (in posledično namenijo promociji OVE). V 53. členu Zakona o lokalni samoupravi⁴ so navedeni prihodki, ki za financiranje lokalnih zadev javnega pomena pripadajo občini:

1. davek od premoženja,
2. davek na dediščine in darila,
3. davek na dobitke od iger na srečo,
4. davek na promet nepremičnin,
5. drugi davki, določeni z zakonom.

Zakon o financiranju občin v 6. členu navaja **lastne davčne vire občin**,⁵ tj. prihodke od:

- davka na nepremičnine,
- davka na vodna plovila,
- davka na promet nepremičnin,
- davka na dediščine in darila,
- davka na dobitke od klasičnih iger na srečo in
- drugega davka, če je tako določeno z zakonom, ki davek ureja.

---

⁴ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDLS-1 in 30/18.

⁵ Zakon o financiranju občin določa, da je lasten vir občine tudi prihodek od 54 % dohodnine, vendar omenjen prihodek po mednarodni klasifikaciji ne sodi med lastne vire občine.

V naslednjem, 7. členu pa zakon navaja **druge, nedavčne lastne vire občin**:

- prihodki od samoprispevka,
- takse,
- globe,
- koncesijske dajatve in
- plačila za storitve lokalnih javnih služb, okoljske dajatve in drugo, če je tako določeno z zakonom, ki ureja posamezno dajatev, ali s predpisom, izdanim na podlagi zakona.⁶

Financiranje občin je nujno povezano s pristojnostmi. **Načelo koneksitete** govori, da mora država za izvajanje izvirnih ali prenesenih nalog občin poskrbeti tudi za vir njihovega financiranja. Tako ni nepomembno, kakšen obseg nalog imajo občine, saj je s tem povezana razpoložljivost finančnih virov za njihovo izvedbo. Ustava RS v 140. členu navaja:

V pristojnost občine spadajo lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine.

Država lahko z zakonom prenese na občine opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, če za to zagotovi tudi potrebna sredstva.

V zadevah, ki jih je na organe lokalne skupnosti prenesla država, opravljajo državni organi tudi nadzor nad primernostjo in strokovnostjo njihovega dela.

Ustava RS se dotakne tudi **finančne avtonomije** občine. V členih 146 in 147 je navedeno:

Država in lokalne skupnosti pridobivajo sredstva za uresničevanje svojih nalog z davki in z drugimi obveznimi dajatvami ter s prihodki od lastnega premoženja.

Država in lokalne skupnosti izkazujejo vrednost svojega premoženja s premoženjskimi bilancami.

*Država z zakonom predpisuje davke, carine in druge dajatve. **Lokalne skupnosti predpisujejo davke in druge dajatve ob pogojih, ki jih določata ustava in zakon.***

---

⁶ Okoljske dajatve, ki so na podlagi zakona, ki ureja varstvo okolja, predpisane zaradi obremenjevanja okolja z odpadnimi vodami in zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih, ki so infrastruktura, namenjena izvajanju obvezne občinske gospodarske službe varstva okolja, so prihodek proračuna občine, kjer je nastala obremenitev okolja, zaradi katere je predpisana okoljska dajatev. Z odlokom, s katerim se sprejme občinski proračun, se določi, da se sredstva okoljskih dajatev lahko porabijo le za:

1. gradnjo infrastrukture, namenjene izvajanju občinskih obveznih javnih služb varstva okolja v skladu z državnimi operativnimi programi, sprejetimi s predpisi varstva okolja na področju čiščenja in odvajanja odpadnih voda, ravnanja s komunalnimi odpadki in odlaganja odpadkov, in
2. zagotavljanje oskrbovalnih standardov, tehničnih, vzdrževalnih, organizacijskih in drugih ukrepov, predpisanih za izvajanje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja.

Čeprav lahko občine v Sloveniji opravljajo naloge lokalnega pomena, ki niso v pristojnosti druge ravni oblasti, in čeprav lahko uvedejo nove davščine, če te za dotično področje že niso uvedene, se to v praksi skoraj ne izvaja. Razlog tiči v preregulaciji večine javno-političnih področij, ki tako ne dopušča maneverskega prostora za prevzemanje pobude in odgovornosti za specifične zadeve lokalnega pomena. Pa vendar obstaja nekaj virov, ki jih občina lahko (so)določa (glej tabelo 1a).

Tabela 1a: Občinski davčni in nedavčni viri glede na fiskalno avtonomijo občine

Vrsta prihodka	Zakonski okvir	Način določanja vira	Ali lahko občina samostojno odloča o viru?
Dohodnina - občinski vir	Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19 in 28/19)	Dohodninski razredi so določeni	ne
Davek od premoženja od stavb - od fizičnih oseb	Zakon o davkih občanov (Uradni list SRS, št. 36/88, 8/89, Uradni list RS, št. 48/90, 8/91, 14/92 – ZOMZO, 7/93, 18/96 – ZDavP, 91/98 – ZDavP-C, 1/99 – ZNIDC, 117/06 – ZDVP, 117/06 – ZDDD, 24/08 – ZDDKIS, 101/13 – ZDavNepr in 22/14 – odl. US)	Vlada vsako leto določi metodologijo za odmero davka	ne
Davek od premoženja od prostorov za počitek in rekreacijo			
Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča ⁷	Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/02, 8/03 – popr., 58/03 – ZZK-1, 33/07 – ZPNačrt, 108/09 – ZGO-1C, 80/10 – ZUPUDPP in 61/17 – ZUreP-2) <i>Zakon o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča</i>	Odvisno od posamezne občine	da (z manjšimi omejitvami)
Davek na vodna plovila	Zakon o davku na vodna plovila (Uradni list RS, št. 117/06 in 40/12 – ZUJF)	Odvisno od velikosti in drugih značilnosti plovila	ne
Davek na dediščine in darila	Zakon o davku na dediščine in darila (Uradni list RS, št. 117/06 in 36/16 – odl. US)	Davčni razredi so določeni	ne
Davek na promet nepremičnin - od pravnih oseb	Zakon o davku na promet nepremičnin (Uradni list RS, št. 117/06 in 25/16 – odl. US)	2% od vrednosti nepremičnine	ne
Davek na promet nepremičnin - od fizičnih oseb			

⁷ NUSZ je še vedno v rabi, zaradi odločitve Ustavnega sodišča o neustavnosti Zakona o nepremičninah.

Davek na dobitke od iger na srečo	Zakon o davku na dobitke pri klasičnih igrah na srečo (Uradni list RS, št. 24/08)	15 % od dobitkov	ne
Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda	Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda (Uradni list RS, št. 80/12 in 98/15)	Odkvisno od vrste aktivnosti in onesnaževanja	ne
Turistična taksa (namenska poraba!)	Zakon o spodbujanju razvoja turizma (Uradni list RS, št. 13/18)	Variira glede na kategorije (mogoče so tudi izjeme o katerih odloča občina)	da (z nekaj omejitvami)
Občinske takse od pravnih oseb	Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11, 14/15 – ZUUJFO, 71/17 in 21/18 – popr.)	Občina lahko predpiše občinsko takso za oglaševanje, prirejanje razstav in prireditvev, parkiranje in opravljanje drugih dejavnosti, ki se razlikujejo od siceršnje namenske rabe in pomenijo z občinskim odlokom opredeljeno posebno rabo:	da
Občinske takse od fizičnih oseb in zasebnikov		- javnih površin v lasti občine, kot so javne ceste, ulice, trgi, tržnice, igrišča, parkirišča, pokopališča, parki, zelenice, rekreacijske površine in podobno, - nepremične in premične infrastrukture občinskih javnih služb, - stavb v lasti občine - in za druge zadeve, če tako določa zakon.	
Pristojbina za vzdrževanje gozdnih cest	Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest (Uradni list RS, št. 38/94, 20/95, 42/98, 12/99, 25/02, 35/03, 31/05, 9/06, 32/07, 36/09, 103/10, 35/12, 101/13 – ZDavNepr, 22/14 – odl. US in 42/15)	Odkvisno od vrste vozila, namena transporta ipd.	ne

Upravne takse za dokumente iz upravnih dejanj in drugo	Zakon o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUFJO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16 in 30/18 – ZKZaš)	Odvisno od več faktorjev	ne
Upravne takse s področja prometa in zvez			
Denarne kazni v upravnih postopkih			
Prihodki od komunalnih prispevkov (namenska poraba!)	Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 – ZVO-1B, 108/09, 80/10 – ZUPUDPP, 43/11 – ZKZ-C, 57/12, 57/12 – ZUPUDPP-A, 109/12, 76/14 – odl. US, 14/15 – ZUUFJO in 61/17 – ZUreP-2) Pravilnik o merilih za odmero komunalnega prispevka (Uradni list RS, št. 95/07, 61/17 – ZUreP-2 in 20/19)	Odvisno od vrste zemljišč in drugih faktorjev	da, do neke mere
Nadomestilo za degradacijo in uzurpacijo prostora	Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 – ZRud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZDavNepr, 110/13, 22/14 – odl. US, 19/15, 61/17 – GZ in 66/17 – odl. US) Uredba o kriterijih za izračunavanje višine nadomestila za degradacijo in uzurpacijo prostora in o načinu njegovega plačila (Uradni list RS, št. 33/03, 79/09, 6/14 in 61/17 – GZ)	Odvisno od vrste zemljišč	ne
Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov (namenska poraba!)	Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE) Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih (Uradni list RS, št. 14/14)	Odvisno od vrste in količine odpadkov	ne

Iz navedenega lahko sklenemo, da sta dva vira po vsebini tesno povezana s trajnostnim razvojem in varovanjem okolja, torej tudi s promocijo OVE:

- **Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda** (100 % občinski prihodek, vendar ga občina ne more samostojno določati).
- **Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov (namenska poraba!)** (84 % pripada občini, občina ga ne more samostojno določati).

Oba fiskalna mehanizma sta sicer vezana na namensko porabo (Zakon o financiranju občin, 7. člen, 3. odstavek):

Okoljske dajatve, ki so na podlagi zakona, ki ureja varstvo okolja, predpisane zaradi obremenjevanja okolja z odpadnimi vodami in zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih, ki so infrastruktura, namenjena izvajanju obvezne občinske gospodarske službe varstva okolja, so prihodek proračuna občine, kjer je nastala obremenitev okolja, zaradi katere je predpisana okoljska dajatev. Z odlokom, s katerim se sprejme občinski proračun, se določi, da se sredstva okoljskih dajatev lahko porabijo le za:

- 1. gradnjo infrastrukture, namenjene izvajanju občinskih obveznih javnih služb varstva okolja v skladu z državnimi operativnimi programi, sprejetimi s predpisi varstva okolja na področju čiščenja in odvajanja odpadnih voda, ravnanja s komunalnimi odpadki in odlaganja odpadkov, in*
- 2. zagotavljanje oskrbovalnih standardov, tehničnih, vzdrževalnih, organizacijskih in drugih ukrepov, predpisanih za izvajanje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja.*

Poleg obeh omenjenih virov lahko prištevamo še dva vira, ki po vsebini morda nista tesno povezana s trajnostnim razvojem in varovanjem okolja, a imajo občine pri njunem določanju vendarle bolj proste roke. To sta:

- **nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča in**
- **občinske takse.**

Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča (NUSZ) se v literaturi najpogosteje pojavlja kot tisti vir, ki s svojim obsegom ter možnostjo občine, da ga do določene mere sama določa in s tem dejansko oblikuje svojo lokalno politiko, predstavlja finančno avtonomijo občin. NUSZ bi lahko vsebinsko tudi povezali z OVE, **npr. z manjšo obdavčitvijo ali oprostitvijo plačila za stavbe, ki uporabljajo OVE.**

Občinske takse so v celoti (100 %) občinski prihodek; določa jih Zakon o financiranju občin:

Občina lahko predpiše občinsko takso za oglaševanje, prirejanje razstav in prireditvev, parkiranje in opravljanje drugih dejavnosti, ki se razlikujejo od siceršnje namenske rabe in pomenijo z občinskim odlokom opredeljeno posebno rabo:

- *javnih površin v lasti občine, kot so javne ceste, ulice, trgi, tržnice, igrišča, parkirišča, pokopališča, parki, zelenice, rekreacijske površine in podobno,*

- *nepremične in premične infrastrukture občinskih javnih služb,*
- *stavb v lasti občine,*
- *in za druge zadeve, če tako določa zakon.*

Poleg občinskih taks, pri katerih mora biti občina pozorna, da jih ne predpiše na področju, kjer že bremeni drugo davčno breme, lahko na OVE vsebinsko vežemo še en vir – to je **turistična taksa**. To je posebej primerno, kadar se občina usmerja v t.i. zeleni ali trajnostni turizem. Prednost tega vira je, da ga občina lahko do neke mere sama določa. Izvzame lahko namreč dejavnosti, ki so prijazne do okolja, ali lastnike dejavnosti, ki uporabljajo OVE. Pomanjkljivost tega vira pa je, da je vezan na namensko porabo (Zakon o spodbujanju razvoja turizma, člen 14 in 15), saj ga lahko občina porabi *le* za promocijo turizma.⁸ Pa vendar bi ga lahko občina z nekaj vsebinske spretnosti in ob ustrezni turistični usmerjenosti (trajnostni turizem ipd.) lahko porabila za spodbujanje rabe OVE.

---

⁸ 1. informacijska turistična dejavnost, ki vključuje:

- informiranje turistov, vključno s turisti s posebnimi potrebami,
- zbiranje podatkov za potrebe informiranja obiskovalcev,
- ugotavljanje mnenj obiskovalcev o kakovosti turistične ponudbe,
- sprejemanje in posredovanje predlogov in pritožb obiskovalcev v zvezi s turistično ponudbo pristojnim organom,
- urejanje in vzdrževanje turistične signalizacije,
- 2. spodbujanje razvoja celovitih turističnih proizvodov turističnega območja,
- 3. trženje celovite turistične ponudbe na ravni turističnega območja,
- 4. promocija turizma v digitalnem okolju,
- 5. varovanje nepremičnih spomenikov lokalnega in državnega pomena,
- 6. razvoj in vzdrževanje turistične infrastrukture,
- 7. razvoj in vzdrževanje javnih površin, namenjenih turistom (vzdrževanje in urejanje parkov, zelenic, cvetličnih nasadov, planinskih ter tematskih poti in podobno),
- 8. urejanje in vključevanje zavarovanih naravnih območij v turistično ponudbo, ob upoštevanju aktov o zavarovanju ter v skladu z razvojnimi usmeritvami in varstvenimi režimi v zavarovanih območjih,
- 9. organizacija in izvajanje prireditev,
- 10. ozaveščanje in spodbujanje lokalnega prebivalstva glede pozitivnega odnosa do turistov in turizma,
- 11. druge storitve, ki se na turističnem območju brezplačno zagotavljajo turistom.

3 OPIS LOKALNIH FISKALNIH POLITIK – DOBRIH PRAKS

Osem pilotnih občin v projektu LOCAL4GREEN, vključenih v analizo - Grosuplje, Ivančna Gorica, Kamnik, Kočevje, Kranj, Križevci, Lenart in Trebnje, se med seboj pomembno razlikujejo pri razpoložljivih virih, ki jih je mogoče preusmeriti oz. alocirati v spodbujanje OVE. V tabeli 1b so zbrani osnovni podatki o sodelujočih pilotnih občinah.

Tabela 1b: Prihodki pilotnih občin iz analiziranih virov

Občina Koeficient razvitosti	NUSZ		Turistična taksa		Občinski davek		Komunalni prispevek	
	EUR	EUR/ preb. (SLO: 100,95)	EUR	EUR/ preb. (SLO: 5,72)	EUR	EUR/ preb. (SLO: 2,01)	EUR	EUR/ preb. (SLO: 21,50)
Kočevje 0,82	535.708	33,73	7.459	0,47	3.876	0,24	127.337	8,02
Kamnik 1,20	1.769.430	60,15	55.142	1,87	912	0,03	422.017	14,35
Grosuplje 1,27	1.027.632	50,66	12.854	0,63	47.491	2,34	753.010	37,12
Trebnje 1,23	788.495	62,97	6.702	0,54	0	0,00	472.789	37,76
Ivančna Gorica 1,20	795.528	48,62	355	0,02	0	0,00	573.568	35,06
Lenart 1,11	349.212	42,32	0	0,00	0	0,00	137.155	16,62
Križevci 0,96	94.055	26,03	0	0,00	0	0,00	42.687	11,81
Kranj 1,20	4.417.061	78,76	93.265	1,66	94.166	1,68	1.509.538	26,92

Vsem je skupno, da je **temeljni davčni prihodek NUSZ**, vendar pa so med njimi izjemno velike razlike. Medtem ko v primeru Kranja ta davek predstavlja skoraj 80 EUR/prebivalca, znaša ta ista dajatev v primeru Križevcev vsega 26 EUR/prebivalca, pri vseh pilotnih občinah pa je pod slovenskim povprečjem. Primerno je, da občine proučijo možnost posodobitve obračunavanja NUSZ tako, da bo upoštevana ustrezna obremenjenost občanov po dveh kriterijih:

- Dvig NUSZ, vendar z diferenciacijo med tistimi, ki uporabljajo obnovljive vire, in tistimi ki jih ne uporabljajo;
- Dvig NUSZ, vendar z upoštevanjem segregacije za nezazidana zazidljiva zemljišča po ustreznih kriterijih.

Drugi najpomembnejši davek v obliki prihodka občin je **komunalna dajatev** oz. plačilo komunalnega prispevka. Tudi tu naletimo na velike razlike med posameznimi občinami. Medtem ko doseže ta dajatev v primeru Ivančne Gorice, Grosupljega in Trebnja okoli 36 EUR/prebivalca, se ta na primeru perifernih občin Lenarta, Križevcev in Kočevja giblje med 8 in 17 EUR/prebivalca.

Skoraj zanemarljivi davčni vir vseh občin pa predstavljajo prihodki iz naslova **občinskih davčnih bremen** (parkirnine, takse za mestno vožnjo,...), ki jih štiri pilotne občine, Ivančna Gorica, Križevci, Lenart in Trebnje, sploh ne poznajo, in **turistične takse**.

Poseben razmislek je nujen na točki doseganja **koeficienta razvitosti** posamezne občine, ki kaže doseganje povprečne razvitosti oz. njenega odstopanja od povprečne vrednosti v Sloveniji.

Menimo, da je to lahko **temeljno izhodišče**, na osnovi katerega se lahko definira strategija spodbujanja na področju OVE v posamezni občini:

- **pozitivna davčna diskriminacija**, ki izhaja iz naziva spodbud, ki jih je mogoče alocirati iz siceršnjih davčnih prihodkov posamezne občine in ne vodijo v dodatno davčno obremenitev prebivalcev te iste občine;
- **negativna davčna diskriminacija**, ki izhaja iz dodatnega davčnega bremena, ki ga plačujejo tisti, ki ne sledijo izvajanja strategije OVE; iz njihovih prispevkov se alocirajo sredstva, ki jih nato namenjamo v ukrepe spodbujanja OVE.

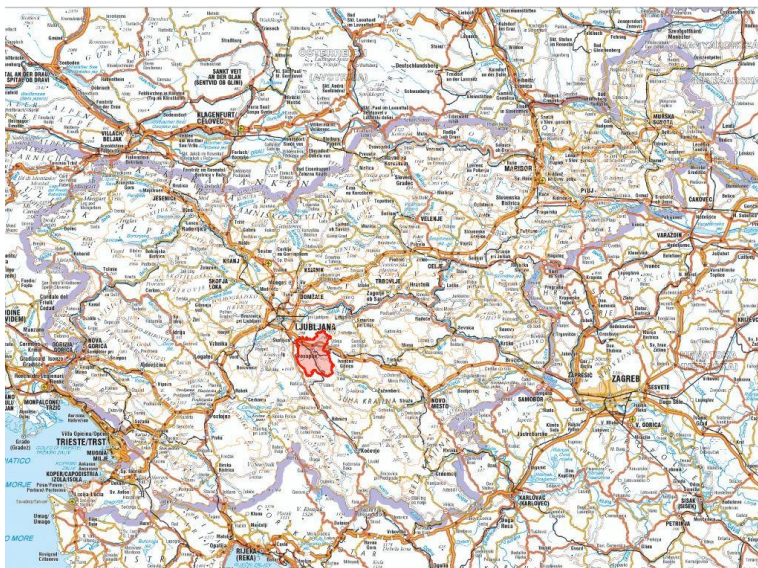
Metodologija izhaja iz dveh predpostavk, ki definirata prožnost pri dodatni davčni obremenitvi bodisi fizičnih kot tudi pravnih oseb in se nanašata na koeficient razvitosti posamezne občine. Tega izračunava po obsežni metodologiji Statistični urad RS. Tolmačimo ga lahko kot socialni in gospodarski potencial določene posamezne skupnosti. Izražen je v odstotni stopnji preseganja ali ne doseganja povprečne vrednosti občin v Sloveniji.

Občine, ki presegajo povprečno razvitost, so definirane kot tiste, ki lahko prenesejo vzpostavitev dodatnih davčnih obremenitev. Tiste, ki tega povprečja ne dosegajo, lahko ob povečani davčni obremenitvi, torej implementaciji negativne davčne diskriminacije, trčijo ob zid populističnega nestrinjanja. Posledično to pomeni razumevanje OVE kot problem in ne kot rešitev, zato zastavljeni rezultati in učinki ne bodo doseženi.

Druga predpostavka izhaja iz danosti virov oziroma možnosti njihove alokacije zlasti v primeru pozitivne davčne diskriminacije. V tem primeru je treba vire zagotoviti iz naslova obstoječih davčnih virov, jih bodisi prestrukturirati, racionalizirati ali sistemsko alocirati. Tako se lokalna skupnost s ciljem strateškega razvoja na področju promocije in implementacije OVE zavestno odpoveduje sicer nekaterim izvirnim davčnim prihodkom. Za takšno odločitev je nujno potrebna vizija odločevalcev, ki ne delijo vedno vizije izvršne veje lokalne oblasti (župana). Za koherentno sprejemanje takšne odločitve je nujno opolnomočiti zakonodajno vejo oblasti lokalne skupnosti (občinski svet), sicer takšnih odločitev ni mogoče sprejeti. Hitro lahko postanejo predmet brezplodnih populističnih razprav, pozitivnega učinka pa ni mogoče doseči.

3.1 Občina Grosuplje

Občina Grosuplje je del osrednjeslovenske statistične regije. Meri 134 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 49. mesto. Glede na **koeficient razvitosti občin** je Grosuplje nadpovprečno razvito (vrednost koeficienta je **1,27** za leti 2018 in 2019).

Statistični podatki za leto 2016 kažejo o tej občini tako sliko: sredi leta 2016 je imela občina približno 20.180 prebivalcev, kar jo uvršča na 18. mesto med slovenskimi občinami. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 151 prebivalcev, torej je bila gostota naseljenosti tu večja kot v celotni državi (102 prebivalca na km²).

Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej pozitiven, znašal je 6,6. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 11,3 (v Sloveniji 0,8).

Povprečna starost občanov je bila 39,8 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,9 leta). Med osebami v starosti od 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 65 % delovno aktivnih, zaposlenih ali samozaposlenih oseb, kar je več od slovenskega povprečja (60 %).

Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 9,5 % registriranih brezposelnih oseb, kar je manj od povprečja v državi (11,2 %). Med brezposelnimi je bilo tu – kot v večini slovenskih občin – več žensk kot moških. Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 10 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 8 %.

Tabela 2: Osrednji podatki za Grosuplje

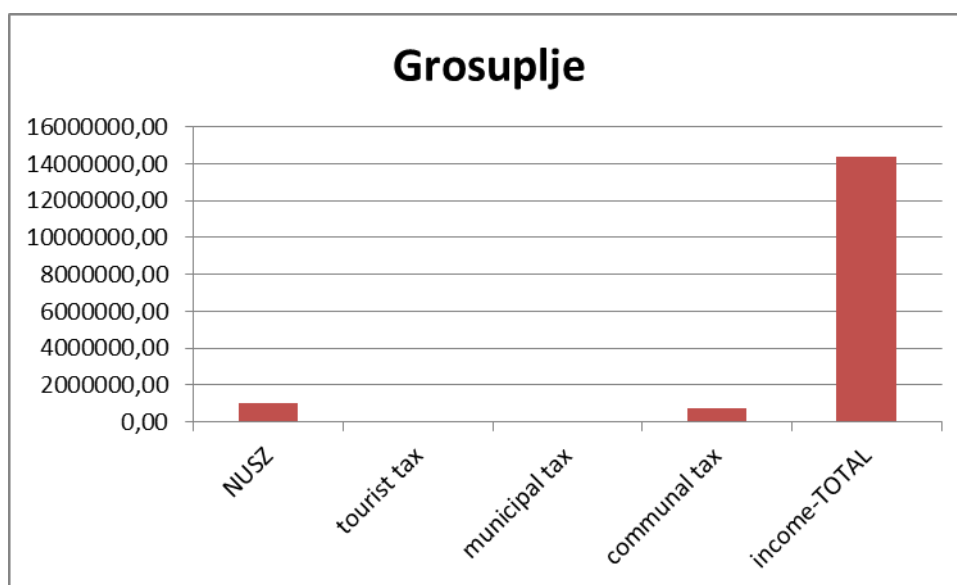
ZNAČILNOSTI OBČINE GROSUPLJE (2016)	Grosuplje	Slovenija (povprečje)
Gostota prebivalstva (prebivalcev/km ²)	151	102
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	11	1
Povprečna starost prebivalcev (leta)	40	43
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	10	11
Naravni prirast (na 1.000 prebivalcev)	5	
Indeks staranja	83	125
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	90	100
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	92	100
Stopnja delovne aktivnosti (%)	65	60
Število osebnih avtomobilov (na 100 prebivalcev)	52	53
Komunalni odpadki (kg/preb)	313	347
Površina km ²	134	20,273
Število prebivalcev	20,181	2,064,241
Število zaposlenih oseb	6,552	824,485
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	943	1,030
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	646,853	98,573,630
Število registriranih brezposelnih oseb	911	103,152
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,428	1,585
Število podjetij	1,875	196,072
Število osebnih avtomobilov	10,605	1,096,523
Količina zbranih komunalnih odpadkov (tone)	6,323	715,826

Vir: Prilagojeno po bazah podatkov Statističnega Urada RS

Kako prerazporediti finančne vire v OVE?

Grosuplje ima med pilotnimi občinami poleg Kranja največ prilivov iz naslova primerjanih finančnih virov. Komunalni prispevek in občinske takse prinašajo višji prihodek od povprečja. Pa vendar sta oba vira v primerjavi s skupnim prihodkom v 2016 zanemarljiva, zato bi ju glede na indeks razvitosti občine lahko povišali.

Kljub nadpovprečni razvitosti občine Grosuplje je **NUSZ nižji od nacionalnega povprečja**. Ocenjujemo, da zaradi višine NUSZ (priporočen dvig za 20 EUR/prebivalca/leto) občina razpolaga s prostimi viri v višini 380.000 EUR. Ta prihodek bi lahko namenili spodbujanju OVE.

*Graf 1: Izbrani viri in celotni viri v 2016
(prilagojeno po internih poročilih Ministrstva za finance).*

Predlogi za OVE projekte

a. Na primeru Grosuplja velja izpostaviti velik potencial pri obvladovanju dnevnih migracij (veliko oseb se dnevno vozi Ljubljano na delo), zato predlagamo **vzpostavitev P+R sistema**, ki bi omogočil večjo vključenost oseb v koriščenje javnega transporta, zlasti po vzpostavitvi (junij 2019) dnevne komunikacije vlaka na relaciji Kočevje-Ljubljana. Za izvedbo tega ukrepa bi bilo treba zagotoviti primerne parkirne površine, še bolje pa je, da bi se vzpostavil primarni trajnostni migracijski podporni element – prihod s kolesom do železnice, kar pomeni vzpostaviti **sistem izposoje koles** (višina investicije s petimi postajami znaša 140.000 EUR). Sofinanciranje v višini 80 % sredstev lahko zagotovijo iz EU skladov. Kapaciteta je 400 uporabnikov.

b. Na področju zaračunavanja **komunalnega prispevka** je mogoče ugotoviti, da je ta v izbrani kategoriji občin okrog 40 EUR/osebo, kar Grosuplje uvršča v sam vrh, zato pri tem ukrepu ni smiselno dodatno (čeprav je z vidika razvitosti občine mogoče tudi to) davčno povečevati obremenitev za neuporabnike OVE, temveč je smiselno **ponuditi davčno razbremenitev** tistim, ki investirajo v racionalno rabo virov pri gradnji in predvidevajo priključitev na daljinski sistem v

občini oziroma uporabo OVE pri ogrevanju. Pričakovana subvencija iz tega naslova s strani lokalne skupnosti bi naj bila v višini 1.000 EUR/objekt.

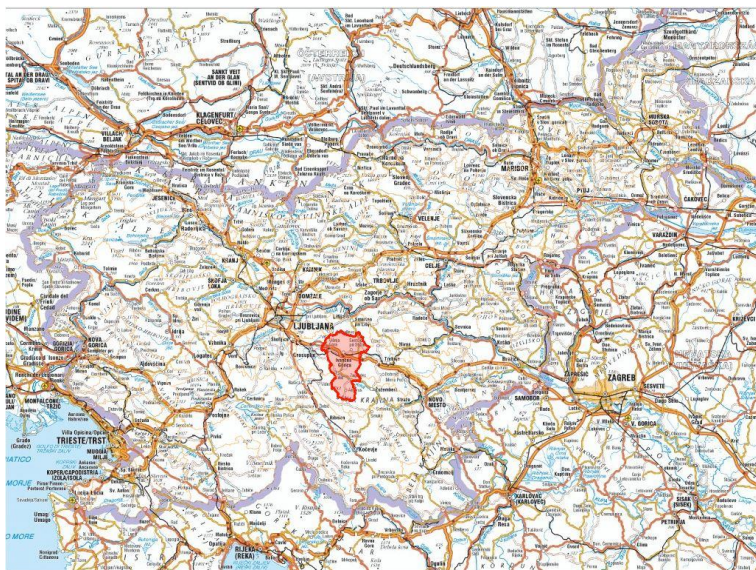
c. Grosuplje prav tako sodi med občine, ki bi upoštevalje razvitost občine z **dvigom občinskega davka** (ta znaša vsega 2,5 EUR/prebivalca/leto) lahko ustvarila dodaten prihodek (npr. ob dvigu za 1 EUR/prebivalca/leto) v višini 19.000 EUR, ki bi ga lahko namensko porabili za dodatne **spodbude pri nakupu električnih vozil** oz. zagotavljanje dodatnih subvencij za tiste, ki bi se zanje odločili (Grosuplje razpolaga z javnimi polnilnimi postajami). Predlog: dodatnih 5.000 EUR/vozilo (omogočiti nakup vsaj 20 novih električnih vozil/leto), kar predstavlja izdatek v višini 100.000 EUR.

Tabela 3: Evalvacijski podatki za Grosuplje

Evalvacija predlaganih ukrepov lokalnih fiskalnih politik za spodbujanje rabe OVE	
Občina	GROSUPLJE
Koeficient razvitosti	1,27
Ukrepi lokalnih fiskalnih politik	
Možnosti za alokacijo virov v spodbudo rabe OVE	Dvig in kategorizacija NUSZ (je namreč nižji od Slovenskega povprečja). Uporabniki OVE plačajo manj, kot tisti, ki ne uporabljajo OVE. Ocena dviga prihodkov je povprečno 15 EUR/prebivalca/leto.
	Dvig NUSZ za tiste, ki razpolagajo z gradbeno parcelo, vendar zaradi špekulativnih razlogov v predpisanem času ne postavijo stavbe. S tem omejujejo razvoj občine. Ocena dviga prihodkov je povprečno 5 EUR/prebivalca/leto.
	Dvig občinskih taks za 1 EUR/ prebivalca/ leto.
Ocenjena višina virov na leto	399.000 EUR
Občinski ukrepi za promocijo OVE	
Postavitev P+R sistema, ki bi spodbudil rabo javnega transporta z vlakom, v kombinaciji z brezplačnimi parkirišči oziroma postajami za najem koles (pet postaj nameščenih po občini).	Stroški: 140.000 EUR/a
Znižanje komunalnega prispevka za tiste, ki v novih stavbah vgradijo sisteme na OVE.	Stroški: 150.000 EUR/a
Subvencioniranje nakupa električnih vozil v višini 5.000 EUR/vozilo.	Stroški: 100.000 EUR/a
finančna bilanca	
Občinska proračunska bilanca	+ 9.000 EUR/a
Tehnični kriteriji	
Zmanjšanje emisij GHG	16.200 t _{CO2} /a

Zmanjšanje rabe fosilnih goriv oz. prehod na OVE	6.300.000 l/a ali 78.750 MWh/a
Stroški prehoda na OVE	5 EUR/MWh
Tehnična zahtevnost prehoda na OVE	Srednja – glavna ovira so transportne navade prebivalcev.
Zakonodajni kriterij	
Zmožnost občine, da vpliva z določanjem davčnih virov	Visoka – NUSZ in občinske takse so v pristojnosti občine.
Finančni kriteriji	
Zmanjšanje občinskih prihodkov	Ni
Potrebni ukrepi za kompenzacijo virov	Da – s kategorizacijo NUSZ
Dvig prihodkov občine	Da, vendar alocirani v promocijo RES
Dvig odhodkov občine	Ne
Kriterij spolne in socialne vključenosti	
Ali ima negativen vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Ne
Ali ima pozitiven vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Da – vsak ima možnost prehoda na OVE. Ukrepi so vezani na okolje (urbano oziroma sub-urbano).
Ocena ukrepov z vidika učinkovitosti, vpliva in uspešnosti	
Delež energije, ki bo prešla iz fosilnih goriv na OVE	6,5 %
Padec GHG emisij	6 %
Doseg ukrepov	Približno 175.000 uporabnikov/leto.

3.2 Občina Ivančna Gorica

Občina Ivančna Gorica je del osrednjeslovenske statistične regije. Meri 227 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 21. mesto. Glede na **koeficient razvitosti občin** je Ivančna Gorica nadpovprečno razvita (vrednost koeficienta je **1,20** za leti 2018 in 2019).

Statistični podatki za leto 2016 kažejo o tej občini tako sliko: sredi leta 2016 je imela občina približno 16.280 prebivalcev, kar jo med slovenskimi občinami uvršča na 29. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 72 prebivalcev, torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (102 prebivalca na km²). Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Povprečna starost občanov je bila 40,0 let in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,9 let).

Med prebivalci te občine je bilo število najmlajših – kar je značilnost le redkih slovenskih občin – večje od števila najstarejših: na 100 oseb, starih od 0 do 14 let, je prebivalo 83 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino nižja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 125). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju počasneje kot v celotni Sloveniji. Podatki po spolu kažejo, da je bila vrednost indeksa staranja za ženske v vseh slovenskih občinah višja od indeksa staranja za moške. V občini je bilo – kar je značilnost le redkih slovenskih občin – med ženskami manj takih, ki so bile stare 65 let ali več, kot takih, ki so bile stare manj kot 15 let; pri moških pa je bila slika ravno obrnjena.

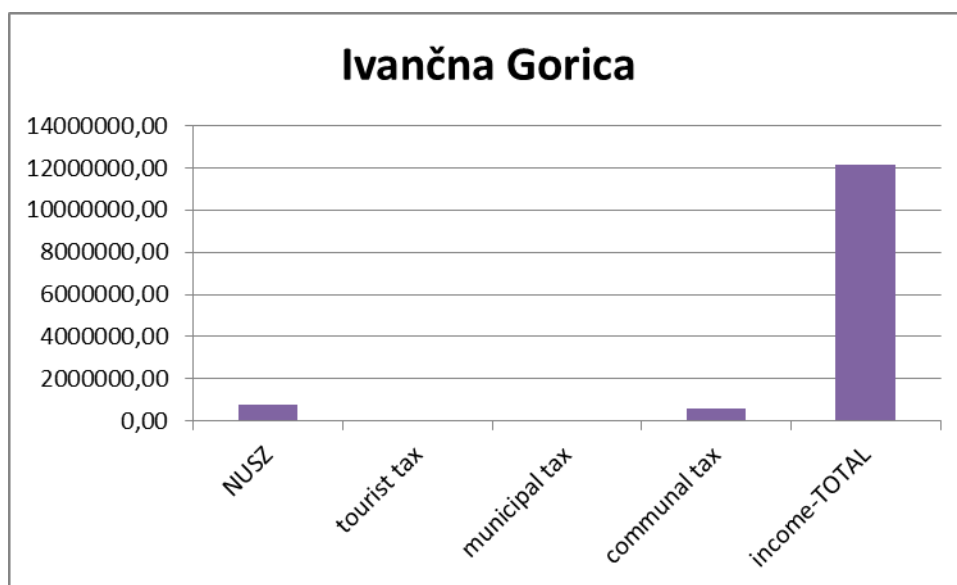
V nasprotju z večino slovenskih občin je število mladih v Ivančni Gorici večje od števila starih prebivalcev. Med osebami v starosti 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 66 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (60 %). Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 7,5 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (11,2 %). Med brezposelnimi je bilo tu – kot v večini slovenskih občin – več žensk kot moških. Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 2 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 2 %.

Tabela 4: Osrednji podatki za Ivančno Gorico

ZNAČILNOSTI OBČINE IVANČNA GORICA (2016)	Ivančna Gorica	Slovenija (povprečje)
Gostota prebivalstva (prebivalcev/km ²)	72	102
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	11	1
Povprečna starost prebivalcev (leta)	40	43
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	8	11
Naravni prirast (na 1.000 prebivalcev)	8	
Skupni selitveni prirast (na 1.000 prebivalcev)	3	1
Indeks staranja	83	125
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	98	100
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	98	100
Stopnja delovne aktivnosti (%)	66	60
Število osebnih avtomobilov (na 100 prebivalcev)	56	53
Komunalni odpadki (kg/preb)	236	347
Površina km ²	227	20,273
Število prebivalcev	16,276	2,064,241
Število zaposlenih oseb	4,502	824,485
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,007	1,030
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	372,913	98,573,630
Število delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču)	7,441	824,485
Število samozaposlenih oseb	797	86,684
Število registriranih brezposelnih oseb	596	103,152
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,546	1,585
Število podjetij	1,262	196,072
Število osebnih avtomobilov	9,152	1,096,523
Količina zbranih komunalnih odpadkov (tone)	3,848	715,826

Kako prerazporediti finančne vire v OVE?

Kljub temu, da presega povprečno stopnjo razvitosti občin v Sloveniji za 12 %, ima občina velike rezerve na področju davčne optimizacije z vidika prihodkov v vseh segmentih. S povsem sprejemljivim povišanjem prispevnih stopenj, ki jih lahko prav na osnovi dobre razvitosti preneseta tako prebivalstvo kot tudi gospodarstvo, lahko občina pridobi alokacije sredstev v višini 202.000 EUR/leto pri višini NUSZ, 10.000 EUR/leto pri aktivnejšem pobiranju turistične takse, vsaj 15.000 EUR/leto pri občinskih davščinah, kjer trenutno ni pobran niti Euro, ter dodatnih 67.000 EUR/leto iz naslova dviga komunalnih prispevkov. V seštevku to predstavlja akumulacijo 294.000 EUR/leto, ki bi jih lahko občina namenila prav spodbujanju OVE.

*Graf 2: Izbrani viri in celotni viri v 2016
(prilagojeno po internih poročilih Ministrstva za finance).*

Predlogi za OVE projekte

a. Informiranje in spodbujanje gospodinjstev in pravnih oseb k uporabi OVE z **davčnimi spodbudami** (kategorizacija/oprostitev komunalnega prispevka za uporabnike OVE, diferenciacija NUSZ).

b. Ker občina razpolaga samo z manjšim sistemom OVE (od 2013 za ogrevanje šol in vrtcev; 12.000 m²; z nazivno močjo 800 kW) v obsegu 340 m, je smiselna (sicer v preteklosti že napovedana) **investicija v širitev omrežja sistema daljinskega ogrevanja (SDO)**, ki zdaj ne doseže javnih objektov v mestu, niti ne gospodarske cone. Zgolj s širitvijo vročevodnega omrežja za dodatnih 1.000 m bi pridobili kar trikrat več uporabnikov z vidika rabe toplote, ki danes v večini primerov ne uporabljajo obnovljivih virov. Ocenjena vrednost investicije je 2.5 mio EUR (poplačilo zgolj iz naziva oblikovanih rezervacij v devetih letih, brez prihrankov ustvarjenih pri zamenjavi energenta; t.j. zmanjšanje porabe kurilnega olja za 90.000 l/leto in 6 t/leto manj utekočinjenega naftnega plina).

c. Optimizacija daljinskega ogrevanja z dinamičnim termo-hidravličnim sistemom in optimizacija upravljanja, kar iz izkušenj prinese prihranke v višini vsaj 10%. Začetna investicija je približno 30.000 EUR, čas poplačila investicije je štiri leta, nato se na letni ravni privarčuje 7.500 EUR.

d. Digitalizacija in upravljanje z energetske viri v javnih nepremičninah, kar je tudi občinska obveza glede na Uredbo o upravljanju z energijo v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 52/16) do leta 2018. Začetna investicija je približno 50.000 EUR, čas poplačila investicije je pet let, nato se na letni ravni privarčuje 10.000 EUR. Ta prihranek se lahko nameni za promocijo OVE, predvsem za povečanje števila priključkov na sistem daljinskega ogrevanja.

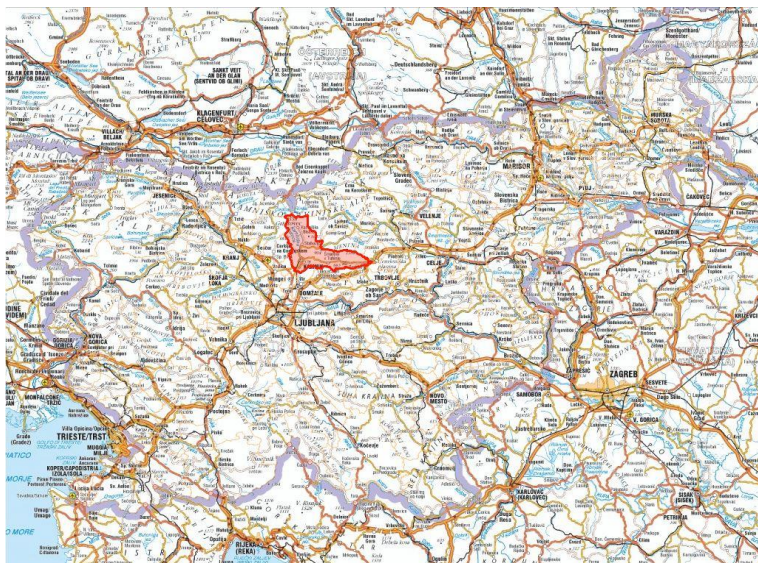
Tabela 5: Evalvacijski podatki za Ivančno Gorico

Evalvacija predlaganih ukrepov lokalnih fiskalnih politik za spodbujanje rabe OVE	
Občina	IVANČNA GORICA
Koeficient razvitosti	1,20
Ukrepi lokalnih fiskalnih politik	
Možnosti za alokacijo virov v spodbudo rabe OVE	Dvig in kategorizacija NUSZ.
	Učinkovitejše pobiranje turistične takse.
	Dvig prihodka iz naslova komunalnih prispevkov.
	Uveljavitev občinskih taks (trenutno občina iz tega vira nima prihodka).
Ocenjena višina virov na leto	294.000 EUR
Občinski ukrepi za promocijo OVE	
Nadgradnja in širitev sistema daljinskega ogrevanja	Stroški: približno 2.500.000 EUR/a (bančni kredit; mesečni obrok se pokriva s prihodki prej omenjenih ukrepov in nižjih stroškov za fosilna goriva; ocenjen čas povrnitve investicije je devet let).
Nadgradnja sistema daljinskega ogrevanja z dinamičnim termo-hidravličnim sistemom	Investicija: 30.000 EUR; čas povrnitve investicije: štiri leta, nato prihodek iz prihrankov v višini 7.500 EUR/leto.
Digitalizacija in upravljanje z energetske viri v javnih stavbah	Investicija: 70.000 EUR; čas povrnitve investicije: pet let, nato prihodek iz prihrankov v višini 14.000 EUR/leto.
Subvencioniranje nakupa električnih vozil v višini 5.000 EUR/vozilo.	Stroški: 100.000 EUR/a
finančna bilanca	
Občinska proračunska bilanca	nevtralna
Tehnični kriteriji	
Zmanjšanje emisij GHG	600 t _{CO2} /a
Zmanjšanje rabe fosilnih goriv oz. prehod na OVE	2.200 MWh/a
Stroški prehoda na OVE	1.140 EUR/MWh
Tehnična zahtevnost prehoda na OVE	Nizka – širitev infrastrukture daljinskega

	ogrevanja.
Zakonodajni kriterij	
Zmožnost občine, da vpliva z določanjem davčnih virov	Visoka – NUSZ, občinske takse , turistična taksa in komunalni prispevki so v pristojnosti občine.
Finančni kriteriji	
Zmanjšanje občinskih prihodkov	Ne
Potrebni ukrepi za kompenzacijo virov	Da – s kategorizacijo NUSZ
Dvig prihodkov občine	Ne
Dvig odhodkov občine	Ne
Kriterij spolne in socialne vključenosti	
Ali ima negativen vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Ne
Ali ima pozitiven vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Da – vsak ima možnost prehoda na OVE. Ukrepi so vezani na okolje (urbano oziroma sub-urbano).
Ocena ukrepov z vidika učinkovitosti, vpliva in uspešnosti	
Delež gospodinjstev, ki se bodo ogrevala na OVE namesto s fosilnimi gorivi	15 %
Padec GHG emisij v stanovanjskem sektorju	10 %
Prehod iz fosilnih goriv na OVE v stanovanjskem sektorju	18 %
Stroški pridobljenih MWh z OVE	1.140 EUR

3.3 Občina Kamnik

Občina Kamnik je del osrednjeslovenske statistične regije. Meri 266 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 15. mesto. Glede na **koeficient razvitosti občin** je Kamnik nadpovprečno razvit (vrednost koeficienta je **1,20** za leti 2018 in 2019).

Statistični podatki za leto 2016 kažejo o tej občini tako sliko: sredi leta 2016 je imela občina približno 29.410 prebivalcev. Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na deseto mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 110.7 prebivalcev, torej je bila gostota naseljenosti tu večja kot v celotni državi (102 prebivalca na km²). Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo višje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 1,7 (v Sloveniji 0,8). Med prebivalci te občine je bilo število najmlajših – kar je značilnost le redkih slovenskih občin – večje od števila najstarejših.

Povprečna starost občanov je bila 41,2 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,9 leta). Med osebami v starosti od 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 63 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (60 %). Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 8,6 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (11,2 %). Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 9 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 8 %.

Tabela 6: Osrednji podatki za Kamnik

ZNAČILNOSTI OBČINE KAMNIK (2016)	Kamnik	Slovenija (povprečje)
Gostota prebivalstva (prebivalcev/km ²)	111	102
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	2	1
Povprečna starost prebivalcev (leta)	41	43
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	9	11
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	91	100
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	92	100
Stopnja delovne aktivnosti (%)	63	60
Komunalni odpadki (kg/preb)	385	347
Površina km ²	266	20,273
Število prebivalcev	29,407	2,064,241
Število zaposlenih oseb	7,844	824,485
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	949	1,030
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	677,533	98,573,630
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,435	1,585
Število podjetij	2,586	196,072
Število osebnih avtomobilov	15,410	1,096,523
Količina zbranih komunalnih odpadkov (tone)	11,311	715,826

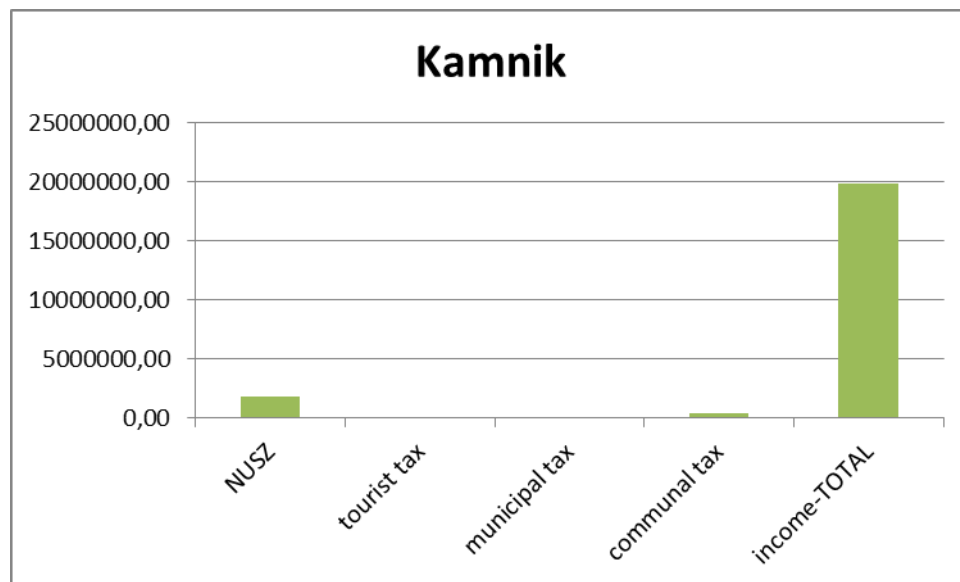
Vir: Prilagojeno po bazah podatkov Statističnega Urada RS

Kako prerazporediti finančne vire v OVE?

Občina Kamnik se približuje povprečju slovenskih občin na področju davčnih prilivov, razen na področju komunalnega prispevka, ki bi lahko bil najpomembnejši vir za promocijo OVE.

Kamnik ima specifično industrijsko in trgovinsko strukturo in bi se moral bolj osredotočiti na obdavčitev pravnih oseb. Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča bi se lahko povečalo za 2 EUR na prebivalca na leto za fizične osebe in še več za pravne osebe, če ne uporabljajo OVE.

Po drugi strani pa občina Kamnik v primerjavi z drugimi občinami pobere precejšen znesek iz naslova turistične takse. Ker gre za historično mesto, ki ustvarja med vsemi osmimi občinami raziskave največ prihodkov z naslova turističnih taks na prebivalca, je smiselno alocirati sredstva z vidika OVE v dejavnosti, ki ne samo podpirajo turizem, temveč ohranjajo naravno in kulturnozgodovinsko dediščino.

*Graf 3: Izbrani viri in celotni viri v 2016
(prilagojeno po internih poročilih Ministrstva za finance).*

Predlogi za OVE projekte

a. Del turistične takse (vsaj 50 % od ustvarjenih 55.000 EUR) **nameniti spodbudam v sonaravni turistični razvoj:** zagotoviti subvencije za namestitev fotonapetostnih panelov (sončnih elektrarn) in zbiralnikov sončne energije za pridobivanje tople sanitarne vode. Predlagana višina subvencije naj bo 10 % vrednosti investicije.

b. Na področju trajnostne mobilnosti je priporočena omejitev prometa v mestnem jedru, kar poleg zakonskih omejitev, ki jih določi lokalna skupnost, obsega **vzpostavitev plačljivih parkirnih mest**, ki delujejo »odvračalno« v smislu vstopa v mesto in koncentracije s tem povezanih onesnaževal, kot tudi **ustvarjajo proračunski prihodek**. Tega je smiselno uporabiti za **subvencijo javnega potniškega prometa** (30 % višje parkirnine, kar znesi 14.000 EUR/leto).

c. Potencialna alokacija dodatnih sredstev, namenjenih spodbujanju OVE, je tudi na področju **obračunavanja komunalnega prispevka**, ki dosega 15 EUR/prebivalca in predstavlja spodnjo polovico davčne obremenitve v skupini osmih občin. Dvig za 2 EUR/prebivalca/leto predstavlja dodatni prihodek 60.000 EUR/leto, kar je mogoče nameniti dodatnim **spodbudam pri namestitvi OVE sistemov** pri novogradnjah (do 10 % investicije OVE sistema).

d. Implementacija in širitev sistema trajnostne mobilnosti – najem (električnih) koles (občinski vložek 28.000 EUR) v kombinaciji z (delnim) zaprtjem mestnega jedra za motorna vozila in ohranjanjem kulturnozgodovinske dediščine.

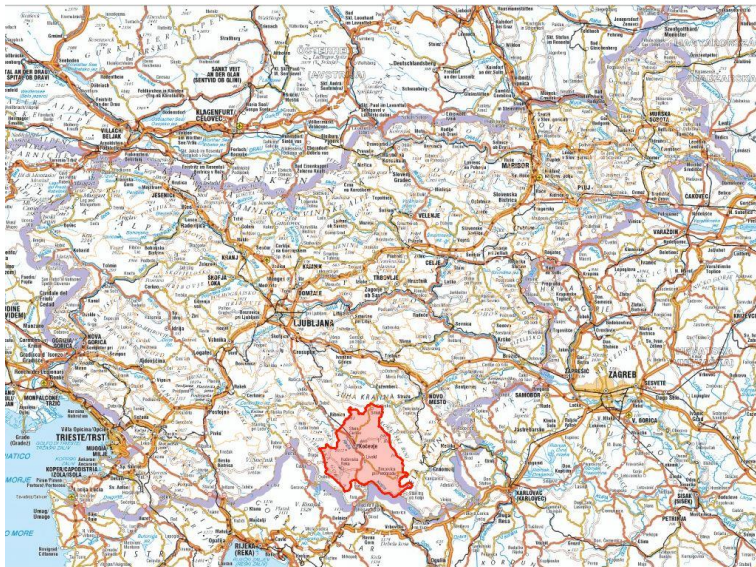
Tabela 7: Evalvacijski podatki za Kamnik

Evalvacija predlaganih ukrepov lokalnih fiskalnih politik za spodbujanje rabe OVE	
Občina	KAMNIK
Koeficient razvitosti	1,20
Ukrepi lokalnih fiskalnih politik	
Možnosti za alokacijo virov v spodbudo rabe OVE	Dvig in kategorizacija NUSZ. Uporabniki OVE plačajo manj kot tisti, ki ne uporabljajo OVE. Ocena dviga prihodkov je povprečno 2 EUR/prebivalca/leto in še več za pravne osebe, ki ne uporabljajo OVE.
	Vsaj 50 % iz naslova vira turistične takse.
	Dvig prihodka iz naslova komunalnih prispevkov za 2 EUR/prebivalca/leto.
	30 % višje parkirnine v starem mestnem jedru.
Ocenjena višina virov na leto	99.000 EUR
Občinski ukrepi za promocijo OVE	
Zagotoviti subvencije za namestitev sončnih panelov (sončnih elektrarn) in kolektorjev za pridobivanje tople sanitarne vode na turističnih objektih (predlagana višina subvencije doseže 10 % investicije).	Stroški: 25.000 EUR/a
Subvencija javnega transporta	Stroški: 14.000 EUR/a
Subvencija za namestitev OVE sistemov v individualnih gradnjah (do 10 % investicije).	Stroški: 60.000 EUR/a
Implementacija trajnostnega mobilnega sistema – najem koles	Stroški: 28.000 EUR/a (občinski delež) in 10.000 EUR/a
finančna bilanca	
Občinska proračunska bilanca	- 10.000 EUR/a (občinska investicija v OVE)
Tehnični kriteriji	
Zmanjšanje emisij GHG	7,290 t _{CO2} /a
Zmanjšanje rabe fosilnih goriv oz. prehod na OVE	2.830.000 l/a ali 35.400 MWh/a
Stroški prehoda na OVE	3,9 EUR/MWh
Tehnična zahtevnost prehoda na OVE	Srednja – glavna ovira so transportne navade prebivalcev.
Zakonodajni kriterij	
Zmožnost občine, da vpliva z določanjem davčnih virov	Visoka – NUSZ, občinske takse, turistična taksa in komunalni prispevki so v pristojnosti občine.

Finančni kriteriji	
Zmanjšanje občinskih prihodkov	Ni
Potrebni ukrepi za kompenzacijo virov	Da – s kategorizacijo NUSZ
Dvig prihodkov občine	Da – vendar alocirani v promocijo OVE
Dvig odhodkov občine	Da - 10.000 EUR/a
Kriterij spolne in socialne vključenosti	
Ali ima negativen vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Ne
Ali ima pozitiven vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Da – vsak ima možnost prehoda na OVE. Ukrepi so vezani na okolje (urbano oziroma sub-urbano).
Ocena ukrepov z vidika učinkovitosti, vpliva in uspešnosti	
Padec GHG emisij v stanovanjskem sektorju	6,5%
Prehod iz fosilnih goriv na OVE	7%

3.4 Občina Kočevje

Občina Kočevje je del statistične regije Jugovzhodna Slovenija. Meri 555 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 1. mesto. Glede na **koeficient razvitosti občin** je Kočevje podpovprečno razvito (vrednost koeficienta je **0,82** za leti 2018 in 2019).

Statistični podatki za leto 2016 kažejo o tej občini tako sliko: sredi leta 2016 je imela občina približno 15.970 prebivalcev. Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 30. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 29 prebivalcev, torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (102 prebivalca na km²). Število živorojenih je bilo nižje od števila umrlih. Povprečna starost občanov je bila 43,7 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,9 leta).

Med osebami v starosti od 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 54 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je manj od slovenskega povprečja (60 %). Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 22,2 % registriranih brezposelnih oseb, to je več od povprečja v državi (11,2 %). Med brezposelnimi je bilo tu – kot v večini slovenskih občin – več žensk kot moških. Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 14 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 12 %.

Tabela 8: Osrednji podatki za Kočevje

ZNAČILNOSTI OBČINE KOČEVJE (2016)	Kočevje	Slovenija (povprečje)
Gostota prebivalstva (prebivalcev/km ²)	29	102
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-8	1
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	22	11
Indeks staranja	131	125
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	86	100
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	88	100
Stopnja delovne aktivnosti (%)	54	60
Komunalni odpadki (kg/preb)	296	347
Površina km ²	555	20,273
Število prebivalcev	15,965	2,064,241
Število zaposlenih oseb	4,241	824,485
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	907	1,030
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	299,703	98,573,630
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,358	1,585
Število podjetij	972	196,072
Število osebnih avtomobilov	7,577	1,096,523
Količina zbranih komunalnih odpadkov (tone)	4,730	715,826

Vir: Prilagojeno po bazah podatkov Statističnega Urada RS

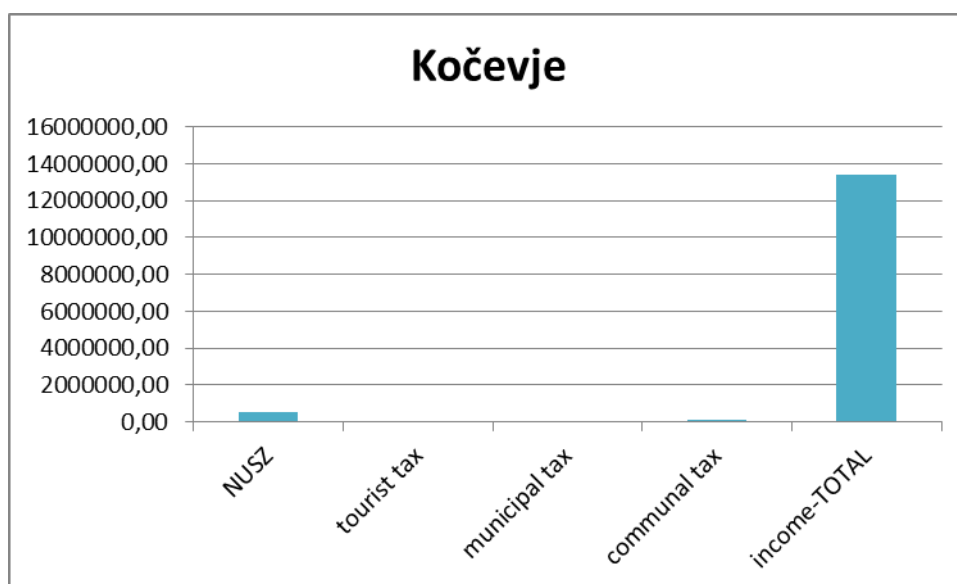

Kako prerazporediti finančne vire v OVE?

Občina Kočevje je po razvitosti pod slovenskim povprečjem, kar se odraža tudi v višini vseh štirih analiziranih prihodkih (glej graf 4).

Občina Kočevje ima od vseh pilotnih občin najnižji prihodek iz naslova komunalnega prispevka, vendar je to najverjetneje povezano z geografskimi specifikami Kočevja (zelo velika, vendar precej redko poseljena občina, kar je s stališča zagotavljanja infrastrukture težavno) in razvojno strategijo na področju privabljanja investorjev.

Kočevje je občina z najnižjim koeficientom razvitosti, 18 % pod slovenskim povprečjem, in se srečuje z visoko stopnjo brezposelnosti in podpovprečno stopnjo dodane vrednosti lokalnega gospodarstva. To vodi v za 20 % nižjo povprečno plačo v občini v primerjavi s slovenskim povprečjem, zato je negativno davčno diskriminacijo kot ukrep težko vpeljati. Občina mora vire za spodbujanje OVE, njihovo promocijo in implementacijo iskati v t.i. notranjih virih oziroma skozi metodo **pozitivne diskriminacije**, kar predstavljajo spodbude in ne dodatne davčne obremenitve.

Graf 4: Izbrani viri in celotni viri v 2016
(prilagojeno po internih poročilih Ministrstva za finance).

Predlogi za OVE projekte

a. Najpomembnejši ukrep lokalne skupnosti je v **povečevanju odjema toplote iz sistema daljinskega ogrevanja (SDO) na lesno biomaso (OVE)**, kar je spričo zaenkrat še visoke proizvodne cene toplotne energije brez dvoma velik izziv. Dodatno ukrep otežuje zmanjševanje odjema toplote iz SDO zaradi sistematične energetske sanacije vseh javnih objektov v lasti občine Kočevje in energetske sanacije večjega števila večstanovanjskih stavb. Po drugi strani se strmo povečuje potreba po oskrbi s toploto in priključevanje industrijskih odjemalcev. **Strategija nižanja cene toplote iz SDO se že izvaja s fiksiranje cene toplote za industrijske uporabnike in subvencioniranjem toplote iz občinskega proračuna.** S stabilizacijo cen velikim odjemalcem so

zagotovili nove uporabnike (Yaskawa idr.), s čimer so znižali omrežnino kot fiksni strošek na eni ter količino prodane toplote na drugi strani. Proračunska obremenitev je trenutno 40.000 EUR/leto, ki pa se zaradi ekonomije obsega zmanjšuje z vsakim novim priključenim uporabnikom. Ti razumejo spodbudo ne samo skozi vidik stabilne cene, temveč tudi kot ekonomsko kategorijo in razlog za investicijo. Dodatni izdatek proračuna delno uravnavajo s prekategorizacijo in optimizacijo NUSZ.

b. Neposredne spodbude za izvajanje energetskih sanacij večstanovanjskih objektov, katerih lastniki so fizične osebe, v višini do 7.000 EUR. Ta ukrep se je izkazal za učinkovitega, saj so uspeli izpeljati več kot deset energetskih sanacij, ki so poleg zniževanja rabe energije ter nižjih stroškov prebivalcev rezultirali v urejenem mestnem jedru, kar je osnova za nadaljnjo rast in spodbujanje turizma v Kočevju.

c. Rekonstrukcija javne razsvetljave je pripomogla k racionalizaciji porabe energije, kar je ustvarilo neposreden **prihranek v višini 70.000 EUR/leto**. Iz tega prihranka so poplačali kredit, ki je bil potreben za investicijo (500.000 EUR), hkrati pa se je pomembno zmanjšalo svetlobno onesnaževanje, ki je bilo za občino Kočevje še pred štirimi leti prepoznano kot eno največjih v Sloveniji (ocena društva Temno nebo).

d. Kočevje se zaradi kotlinske lege spopada z onesnaževanjem zaradi slabega stanja individualnih kurišč na periferiji mesta, kjer srednjeročno ni predvidena priključitev na daljinski sistem ogrevanja. Zaznati je sežig neustrezne biomase, plastike in drugih odpadkov, kar predvsem lokalno okolje izjemno obremenjuje. Zaradi zakonske rigidnosti je občina Kočevje sprejela odlok ki izhaja iz načela pozitivne diskriminacije: **zagotovitev subvencij individualnim kuriščem** v višini 2.000 EUR **pri menjavi kotlov na OVE**, vendar s pogojem podpisa pogodbe o monitoringu, kjer si občina pridržuje pravico izvajanja vpogleda v uporabljen energent na lokaciji individualnega kurišča. Vir za izvajanje subvencijske sheme izhaja iz načrtovanega dviga NUSZ v višini 2 EUR/leto/objekt, kar zagotovi dodatne prihodke v višini 24.000 EUR/leto.

e. Optimizacija SDO z dinamičnim termo-hidravličnim modelom in napredno vremensko vodeno regulacijo, kak prinese prihranke v ocenjeni višini 10 %. Začetna investicija je približno 30.000 EUR, čas poplačila investicije je tri leta, nato se na letni ravni privarčuje 10.000 EUR.

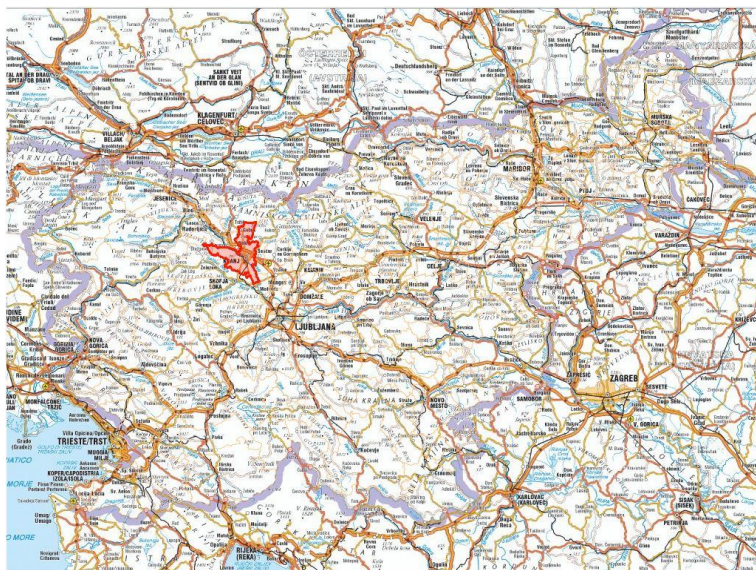
f. Digitalizacija in upravljanje z energetskimi viri v javnih nepremičninah, kar je tudi občinska obveza glede na Uredbo o upravljanju z energijo v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 52/16) do leta 2018. Začetna investicija je približno 95.000 EUR, čas poplačila investicije je pet let, nato se na letni ravni privarčuje 19.000 EUR. Ta prihranek se lahko nameni za promocijo OVE, prvenstveno za povečanje števila priključkov na sistem daljinskega ogrevanja.

Tabela 9: Evalvacijski podatki za Kočevje

Evalvacija predlaganih ukrepov lokalnih fiskalnih politik za spodbujanje rabe OVE	
Občina	KOČEVJE
Koeficient razvitosti	0,82
Ukrepi lokalnih fiskalnih politik	
Možnosti za alokacijo virov v spodbudo rabe OVE	Dvig in kategorizacija NUSZ. Uporabniki OVE plačajo manj, kot tisti, ki ne uporabljajo OVE. Ocena dviga prihodkov je povprečno 4 EUR /leto/stavbo.
Ocenjena višina virov na leto	48.000 EUR
Občinski ukrepi za promocijo OVE	
Subvencioniranje cene ogrevanja, z namenom dviga števila uporabnikov DOLB v urbanem delu občine (93 %) – ukrep je v veljavi dokler se cena ogrevanja ne stabilizira na trgu.	Stroški: 47.000 EUR/a
Nadgradnja sistema daljinskega ogrevanja z dinamičnim termo-hidravličnim sistemom	Investicija: 30.000 EUR, čas povrnitve investicije tri leta, nato prihodek iz prihrankov v višini 10.000 EUR/leto.
Digitalizacija in upravljanje z energetske viri v javnih stavbah	Investicija: 95.000 EUR, čas povrnitve investicije pet let, nato prihodek iz prihrankov v višini 19.000 EUR/leto.
Subvencija za menjavo kotlov na OVE kotle v ruralnem območju.	Stroški: 24.000 EUR/a
finančna bilanca	
Občinska proračunska bilanca	- 148.000 EUR/a (prvo leto), po tretjem letu - 14.000 EUR/a, po petem letu + 5.000 EUR/leto
Tehnični kriteriji	
Zmanjšanje emisij GHG	150 tCO ₂ /a v 2020 do 600 tCO ₂ /a v 2027
Zmanjšanje rabe fosilnih goriv oz. prehod na OVE	560 MWh/a v 2020 do 2.250 MWh/a v 2027
Stroški prehoda na OVE	127 EUR/MWh
Tehnična zahtevnost prehoda na OVE	Nizka – obstoječ DOLB.
Zakonodajni kriterij	
Zmožnost občine, da vpliva z določanjem davčnih virov	Visoka – NUSZ je v pristojnosti občine.
Finančni kriteriji	
Zmanjšanje občinskih prihodkov	Ni
Potrebni ukrepi za kompenzacijo virov	Da – s kategorizacijo NUSZ
Dvig prihodkov občine	Da
Dvig odhodkov občine	Da, za omejeno obdobje, nato dvig prihodkov.

Kriterij spolne in socialne vključenosti	
Ali ima negativen vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Ne
Ali ima pozitiven vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Da – vsak ima možnost prehoda na OVE. Ukrepi so vezani na okolje (urbano oziroma sub-urbano).
Ocena ukrepov z vidika učinkovitosti, vpliva in uspešnosti	
Delež gospodinjstev, ki se bodo ogrevala na OVE namesto s fosilnimi gorivi	20% do 2027
Padec GHG emisij v stanovanjskem sektorju	6 % do 2027 (trenutno je več kot 50 % energije v občini iz OVE).
Prehod iz fosilnih goriv na OVE v stanovanjskem sektorju	16% do 2027
Stroški vsake MWh pridobljene iz OVE	127 EUR

3.5 Občina Kranj

Občina Kranj je del gorenjske statistične regije. Meri 151 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 39. mesto. Glede na **koeficient razvitosti občin** je Kranj nadpovprečno razvit (vrednost koeficienta je **1,20** za leti 2018 in 2019).

Statistični podatki za leto 2016 kažejo o tej občini tako sliko: sredi leta 2016 je imela občina približno 56.080 prebivalcev. Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 3. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 372 prebivalcev, torej je bila gostota naseljenosti tu večja kot v celotni državi (102 prebivalca na km²).

Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Povprečna starost občanov je bila 42,0 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,9 leta). Med osebami v starosti od 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 63 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (60 %). Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 9,1 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (11,2 %). Med brezposelnimi je bilo tu – kot v večini slovenskih občin – več žensk kot moških.

Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 1 % višja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa prav tako za približno 1 % višja.

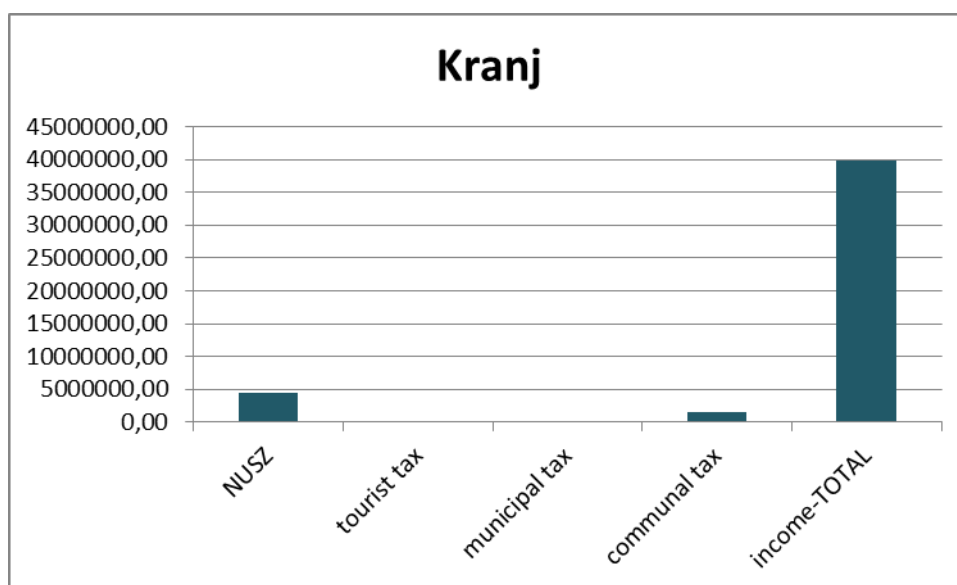
Tabela 10: Osrednji podatki za Kranj

ZNAČILNOSTI OBČINE KRANJ (2016)	Kranj	Slovenija (povprečje)
Gostota prebivalstva (prebivalcev/km ²)	151	102
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	11	1
Povprečna starost prebivalcev (leta)	40	43
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	10	11
Naravni prirast (na 1.000 prebivalcev)	5	
Skupni selitveni prirast (na 1.000 prebivalcev)	7	1
Indeks staranja	83	125
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	90	100
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	92	100
Stopnja delovne aktivnosti (%)	65	60
Število osebnih avtomobilov (na 100 prebivalcev)	52	53
Komunalni odpadki (kg/preb)	313	347
Površina km ²	134	20,273
Število prebivalcev	20,181	2,064,241
Število zaposlenih oseb	6,552	824,485
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	943	1,030
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	646,853	98,573,630
Število delovno aktivnih prebivalcev (po prebivališču)	8,811	824,485
Število samozaposlenih oseb	766	86,684
Število registriranih brezposelnih oseb	911	103,152
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,428	1,585
Število podjetij	1,875	196,072
Število osebnih avtomobilov	10,605	1,096,523
Količina zbranih komunalnih odpadkov (tone)	6,323	715,826

Vir: Prilagojeno po bazah podatkov Statističnega Urada RS

Kako prerazporediti finančne vire v OVE?

Ker koeficient razvitosti občine predstavlja 20-odstotni presežek glede na povprečje razvitosti občin Slovenije, je mogoče v občini Kranj pristopiti k implementaciji negativne davčne diskriminacije, saj ta pomembno ne vpliva na socialni status prebivalcev občine. Komunalni prispevki in **NUSZ** so dovolj visoki (NUSZ 80 EUR/prebivalca), zato bi lahko del teh sredstev (predlog: 50.000 EUR/leto) namenili spodbujanju OVE. Največ maneverskega prostora v smisli dviga bremena je zaznati v postavki **občinske takse**.

*Graf 5: Izbrani viri in celotni viri v 2016
(prilagojeno po internih poročilih Ministrstva za finance).*

Predlogi za OVE projekte

Daleč najpomembnejši ukrep zmanjšanja ogljičnega odtisa je vlaganje v **mrežo javnega potniškega prometa**. Tega letno uporabi okoli 500.000 ljudi, vendar pa se število uporabnikov ne povečuje, med drugim zaradi cen vozovnic. Te so se leta 2013 dodatno podražile. Znižanje za 30 % bi bila brez dvoma velika spodbuda za uporabo javnega potniškega prometa, hkrati pa bi bilo treba izpeljati nakup avtobusov na obnovljive vire. Mestne občine lahko iz naslova strategije mobilnosti pridobijo vire sofinanciranja za nakup vozil.

a. Omejitev dostopa motornih vozil do mestnega jedra in spodbujanje rabe električnih vozil in javnega transporta, z namenom promocije ohranjanja zgodovinskega dela mesta. **Javni transport** bi izdatneje **subvencionirali** s tem povečali število prevozov z javnimi prevoznimi sredstvi.

b. Možen vir za promocijo OVE so *občinske takse* (posebej parkirnine), povečanje števila prodanih kart za javni prevoz ter turistične takse.

c. Uspešna gospodarska rast omogoča dodatno davčno obremenitev pri tistih gospodarskih panogah, kjer prihaja do neracionalne rabe energije oziroma okoljskim obremenjevanjem

zaradi izpustov trdih delcev kot tudi CO₂: **dvig NUSZ za pravne osebe** z največjimi emisijami toplogrednih plinov v višini 5 %.

d. S področja trajnostne prometne strategije Kranju predlagamo **širitev sistema izposoje koles** s kolesi na električni pogon (razgiban teren mesta podpira to rešitev). Vir za vzpostavitev sistema predstavljajo **evropska sredstva** (zagotovljeno sofinanciranje v višini 50 %) ter alokacija virov s področja **davka za obremenjevanje okolja**, ki ga občina Kranj danes sploh ne zaračunava.

Tabela 11: Evalvacijski podatki za Kranj

Evalvacija predlaganih ukrepov lokalnih fiskalnih politik za spodbujanje rabe OVE	
Občina	KRANJ
Koeficient razvitosti	1,20
Ukrepi lokalnih fiskalnih politik	
Možnosti za alokacijo virov v spodbudo rabe OVE	Dvig NUSZ za tiste pravne osebe, ki ne izrabljajo energije učinkovito oziroma prekomerno onesnažujejo okolje – do 5 %.
	Dvig parkirnine v mestnem jedru (zdaj znaša 1 EUR/uro, kar je med najcenejšimi v državi) za 30 %.
	Dvig v številu prodanih vozovnic za javni transport v višini 30 %.
	Turistična taksa; mesto brez prometa je atraktivnejše za razvoj turizma.
Ocenjena višina virov na leto	210.000 EUR
Občinski ukrepi za promocijo OVE	
Znižanje cene prevozov z javnim transportom za 30 %	Stroški: 120.000 EUR/a
Večja pogostost prevozov javnega transporta, kar dvigne konkurenčnost	Stroški: 90.000 EUR/a
Prepoved prometa v mestnem jedru	Stroški: -
Postopen prehod z avtobusov na fosilna goriva na avtobuse na OVE	Stroški: 50.000 EUR/a (občinski delež)
finančna bilanca	
Občinska proračunska bilanca	- 50.000 EUR/a (občinska investicija v promocijo OVE v javnem transportu)
Tehnični kriteriji	
Zmanjšanje emisij GHG	13.900 t _{CO2} /a
Zmanjšanje rabe fosilnih goriv oz. prehod na OVE	5.400.000 l/a oz. 67.500 MWh/a
Stroški prehoda na OVE	3,8 EUR/MWh
Tehnična zahtevnost prehoda na OVE	Srednja – glavna ovira so transportne navade prebivalcev.
Zakonodajni kriterij	
Zmožnost občine, da vpliva z določanjem	Visoka – NUSZ, občinske takse, turistična

davčnih virov	taksa in komunalni prispevki so v pristojnosti občine.
Finančni kriteriji	
Zmanjšanje občinskih prihodkov	Ni
Potrebni ukrepi za kompenzacijo virov	Da – z dvigom NUSZ za pravne osebe, ki ne uporabljajo OVE.
Dvig prihodkov občine	Da, vendar alocirani v promocijo RES .
Dvig odhodkov občine	Da, – 50.000 EUR/a
Kriterij spolne in socialne vključenosti	
Ali ima negativen vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Ne
Ali ima pozitiven vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Da – vsak ima možnost prehoda na OVE. Ukrepi so vezani na okolje (urbano oziroma sub-urbano).
Ocena ukrepov z vidika učinkovitosti, vpliva in uspešnosti	
Delež energije, ki bo prešla iz fosilnih goriv na OVE	6 %
Padec GHG emisij	4,5 %
Doseg ukrepov	približno 150.000 uporabnikov/leto

3.6 Občina Križevci

Občina Križevci je del pomurske statistične regije. Meri 46 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 138. mesto. Glede na **koeficient razvitosti občin** so Križevci povprečno razviti (vrednost koeficienta je **0,96** za leti 2018 in 2019).

Statistični podatki za leto 2016 kažejo o tej občini tako sliko: sredi leta 2016 je imela občina približno 3.640 prebivalcev (približno 1.890 moških in 1.750 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 135. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 79 prebivalcev, torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (102 prebivalca na km²). Število živorojenih je bilo nižje od števila umrlih.

Povprečna starost občanov je bila 45,2 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,9 leta). Med prebivalci te občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih od 0 do 14 let, je prebivalo 173 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino višja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 125).

Med osebami v starosti 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 52 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je manj od slovenskega povprečja (60 %). Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 11,8 % registriranih brezposelnih oseb, to je več od povprečja v državi (11,2 %). Med brezposelnimi je bilo tu – kot v večini slovenskih občin – več žensk kot moških. Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 3 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 2 %.

Tabela 12: Osrednji podatki za Križevce

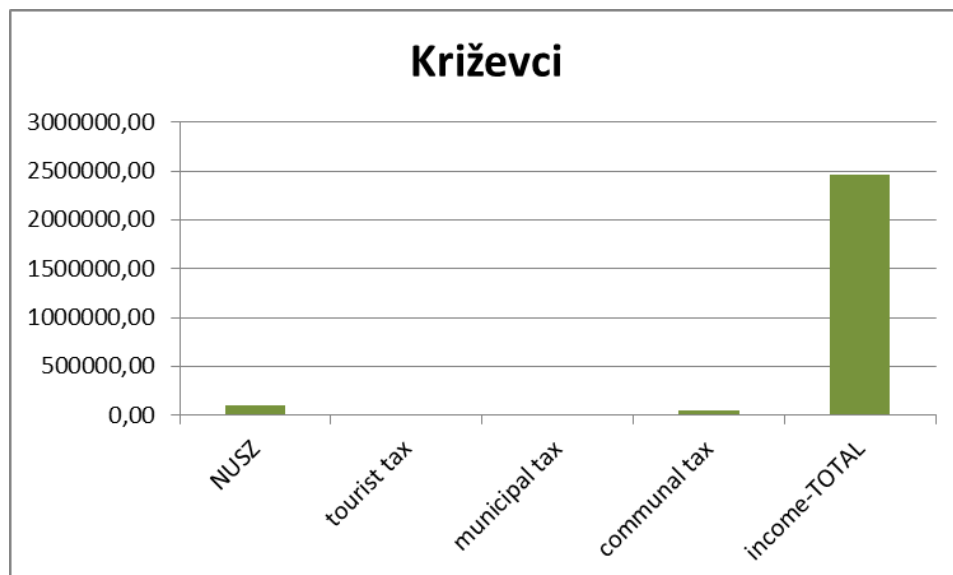
ZNAČILNOSTI OBČINE KRIŽEVCI (2016)	Križevci	Slovenija (povprečje)
Gostota prebivalstva (prebivalcev/km ²)	79	102
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-2	1
Povprečna starost prebivalcev (leta)	45	43
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	12	11
Indeks staranja	173	125
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	97	100
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	98	100
Stopnja delovne aktivnosti (%)	52	60
Število osebnih avtomobilov (na 100 prebivalcev)	52	53
Komunalni odpadki (kg/preb)	256	347
Površina km ²	46	20,273
Število prebivalcev	3,638	2,064,241
Število zaposlenih oseb	936	824,485
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,004	1,030
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	150,940	98,573,630
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,533	1,585
Število podjetij	237	196,072
Število osebnih avtomobilov	1,863	1,096,523
Količina zbranih komunalnih odpadkov (tone)	930	715,826

Vir: Prilagojeno po bazah podatkov Statističnega Urada RS

Kako prerazporediti finančne vire v OVE?

Občina Križevci dosega povprečno razvitost slovenskih občin in predstavlja ruralni del Slovenije. V nobenem od analiziranih davčnih prihodkov ne dosega povprečne obremenitve v Sloveniji, kar pomeni, da ob doseganju povprečne razvitosti lahko izvede **dodatne davčne obremenitve**.

Rezerve se izkazujejo predvsem v kategoriji **turistične takse**, kjer v l. 2016 ni bil realiziran nikakršen davčni prihodek, kot tudi v primeru **občinskih davčnih prihodkov**. Tudi v kategoriji višine komunalnih prispevkov in obračunanem NUSZ so rezerve pri kategoriziranju obdavčitve med uporabniki in neuporabniki OVE. Upošteva razvoj turizma v regiji in strategijo razvoja v poudarjeni smeri zelenega turizma in trajnostnega razvoja občine Križevci morajo biti OVE del te razvojne strategije. Zgolj s približevanjem k povprečnim davčnim obremenitvam v vseh temeljnih štirih kategorijah je mogoče ustvariti alokacijo sredstev za promocijo OVE v višini 70.000 EUR/leto.

*Graf 6: Izbrani viri in celotni viri v 2016
(prilagojeno po internih poročilih Ministrstva za finance).*

Predlogi za OVE projekte

- a. Pomemben dejavnik razvoja občine je **trajnostni turizem**, ki bi ga lahko nadgradili z **eko-turizmom**. Strateško načrtovanje in upravljanje z energetske vire so predpogoj, zato je potrebno pripraviti v tej smeri **posodobljeni LEK**.
- b. Predlagamo postopno preobrazbo vseh objektov s turistično ponudbo v energetske samozadostne objekte, kar bi občini Križevci omogočilo primerjalno prednost s **celovito energetsko samozadostno turistično ponudbo**. Z občinskimi subvencijami lahko nadgradijo druge vire (EU sredstva, Eko sklad) in hitreje mobilizirajo sredstva zasebnikov. Predlogi:
  1. Namestitev **sončnih elektrarn** na vse objekte turističnih kmetij, pri čemer bi neposredna spodbuda občine znašala 10 % investicije.

2. Namestitev **sprejemnikov sončne energije za gretje sanitarne vode** – višina subvencije v višini 10% investicije.
3. Instalacija sistemov ogrevanja na obnovljiv vir energije (**biomaso**) – subvencija v višini 10% investicije.

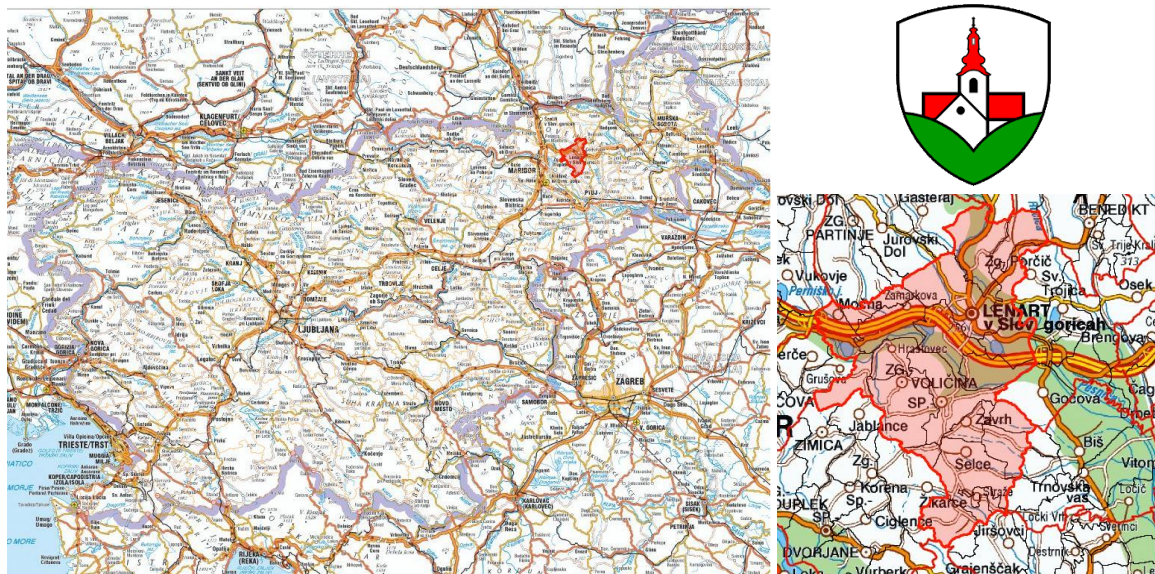
Tabela 13: Evalvacijski podatki za Križevce

Evalvacija predlaganih ukrepov lokalnih fiskalnih politik za spodbujanje rabe OVE	
Občina	KRIŽEVCI
Koeficient razvitosti	0,96
Ukrepi lokalnih fiskalnih politik	
Možnosti za alokacijo virov v spodbudo rabe OVE	Dvig in kategorizacija NUSZ. Uporabniki OVE plačajo manj, kot tisti, ki ne uporabljajo OVE. Ocena dviga prihodkov je povprečno 10 %.
	Implementacija občinskih taks (občina nima prihodkov iz tega vira).
	Implementacija turistične takse (občina nima prihodkov iz tega vira).
	Dvig prihodka iz naslova komunalnih prispevkov v višini 10 %, ki se nameni spodbujanju OVE.
Ocenjena višina virov na leto	70.000 EUR
Občinski ukrepi za promocijo OVE	
Posodobitev Lokalnega energetskega koncepta (LEK)	Stroški: 12.000 EUR/a
Zagotoviti subvencije za namestitev sončnih elektrarn na turističnih objektih in javnih stavbah (v višini 20%)	Subvencije in investicija: 40.000 EUR, čas povrnitve investicije deset let, nato prihodek iz prihrankov v višini najmanj 10.000 EUR/leto.
Zagotoviti subvencije za namestitev sočnih kolektorjev za pridobivanje tople sanitarne vode (v višini 10%).	Stroški: 10.000 EUR/leto
Subvencionirati ogrevalne sisteme na OVE na turističnih objektih – 10%	Stroški: 20.000 EUR/leto
finančna bilanca	
Občinska proračunska bilanca	- 12.000 EUR/a (prvo leto), po 10. letu +10.000 EUR/leto
Tehnični kriteriji	
Zmanjšanje emisij GHG	145 tCO ₂ /a
Zmanjšanje rabe fosilnih goriv oz. prehod na OVE	350 MWh/a
Stroški prehoda na OVE	200 EUR/MWh
Tehnična zahtevnost prehoda na OVE	Nizka

Zakonodajni kriterij	
Zmožnost občine, da vpliva z določanjem davčnih virov	Visoka – NUSZ, občinske takse, turistična taksa in komunalni prispevki so v pristojnosti občine.
Finančni kriteriji	
Zmanjšanje občinskih prihodkov	Ni
Potrebni ukrepi za kompenzacijo virov	Da – z dvigom NUSZ in komunalnega prispevka za tiste, ki ne uporabljajo OVE.
Dvig prihodkov občine	Da, po petih letih.
Dvig odhodkov občine	Da, prvih pet let.
Kriterij spolne in socialne vključenosti	
Ali ima negativen vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Ne
Ali ima pozitiven vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Da – vsak ima možnost prehoda na OVE. Ukrepi so vezani na okolje (urbano oziroma sub-urbano).
Ocena ukrepov z vidika učinkovitosti, vpliva in uspešnosti	
Delež stavb, ki bo zamenjal vir ogrevanja iz fosilnih goriv z OVE	10 %
Padec GHG emisij v stanovanjskem, turističnem in javnem sektorju	9 %
Prehod iz fosilnih goriv na OVE v stanovanjskem, turističnem in javnem sektorju	15 %
Stroški vsake MWh pridobljene iz OVE	350 EUR

3.7 Občina Lenart

Občina Lenart je del podravske statistične regije. Meri 62 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 111. mesto. Glede na koeficient razvitosti občin je Lenart povprečno razvit (vrednost koeficienta je 1,11 za leti 2018 in 2019).

Statistični podatki za leto 2016 kažejo o tej občini tako sliko: sredi leta 2016 je imela občina približno 8.270 prebivalcev. Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 65. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 133 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu večja kot v celotni državi (102 prebivalca na km²).

Število živorojenih je bilo nižje od števila umrlih. Povprečna starost občanov je bila 43,4 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,9 leta). Med prebivalci te občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih od 0 do 14 let, je prebivalo 128 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino višja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 125).

Med osebami v starosti od 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 55 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je manj od slovenskega povprečja (60 %). Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 9,1 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (11,2 %). Med brezposelnimi je bilo tu – kot v večini slovenskih občin – več žensk kot moških. Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 17 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 14 %.

Tabela 14: Osrednji podatki za Lenart

ZNAČILNOSTI OBČINE LENART (2016)	Lenart	Slovenija (povprečje)
Gostota prebivalstva (prebivalcev/km ²)	133	102
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-3	1
Povprečna starost prebivalcev (leta)	43	43
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	9	11
Indeks staranja	128	125
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	83	100
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	86	100
Stopnja delovne aktivnosti (%)	55	60
Število osebnih avtomobilov (na 100 prebivalcev)	52	53
Komunalni odpadki (kg/preb)	535	347
Površina km ²	62	20,273
Število prebivalcev	8,270	2,064,241
Število zaposlenih oseb	3,969	824,485
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	885	1,030
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	267,592	98,573,630
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,313	1,585
Število podjetij	628	196,072
Število osebnih avtomobilov	4,307	1,096,523
Količina zbranih komunalnih odpadkov (tone)	4,425	715,826

Vir: Prilagojeno po bazah podatkov Statističnega Urada RS

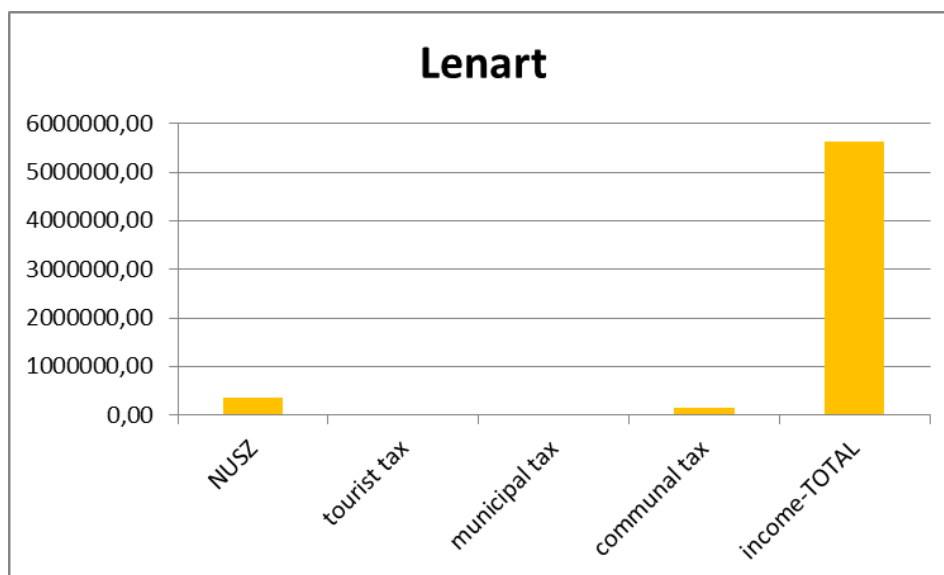
Kako prerazporediti finančne vire v OVE?

Lenart, podobno kot zgoraj opisana občina Križevci, pridobi najmanj iz naslova vseh štirih najpomembnejših davčnih virov. Nima prihodka iz naslova turističnih taks in občinskih taks, prihodek iz naslova komunalnega prispevka je glede na slovensko povprečje nizek.

Prav tako je za občino Lenart značilna **nizka stopnja zaračunavanja NUSZ**. Predlagamo, da občina prouči možnost posodobitve obračunavanja komunalnega prispevka in še posebej NUSZ tako, da upošteva ustrezno obremenjenost občanov po dveh kriterijih:

- **Dvig NUSZ, vendar z diferenciacijo med tistimi, ki uporabljajo obnovljive vire, in tistimi ki jih ne uporabljajo.**
- **Dvig NUSZ, vendar z upoštevanjem segregacije za nezazidana zazidljiva zemljišča po ustreznih kriterijih.**

Kljub siceršnjemu preseganju povprečne razvitosti občine v primerjavi s slovenskim povprečjem (je 11 % nad povprečjem slovenskih občin) ima lokalna skupnost možnost dodatne finančne obremenitve tako občanov kot gospodarskih subjektov. Vrednost je ocenjena na 80.000 EUR/leto, če bi se občina zgolj približala povprečnim davčnim obremenitvam z **dvigom vseh štirih temeljnih davčnih kategorij** za 10 % in te bi ne posegale v življenjski standard upoštevaje indeks razvitosti občine.

*Graf 7: Izbrani viri in celotni viri v 2016
(prilagojeno po internih poročilih Ministrstva za finance).*

Predlogi za OVE projekte

- a. **Informiranje in spodbujanje** gospodinjstev in pravnih oseb k uporabi OVE z **davčnimi spodbudami** (kategorizacija/oprostitev komunalnega prispevka za uporabnike OVE, kategorizacija NUSZ).
- b. Največji energetski izziv občine Lenart je **sistem daljinskega ogrevanja** v mestu Lenart. Ima zaznaven potencial za izboljšanje, vendar ima občina omejen vpliv na njegovo upravljanje, saj ga je predala v zasebno upravljanje.
  1. Čeprav je sistem z dolžino 5 km in 600 uporabnikov v obratovanju od leta 2011, je zanj značilno, da se mora v konicah proizvedena toplotna energija iz lesne biomase dopolniti s pomočjo kotla na kurilno olje. Raba fosilnega energenta in visoki fiksni delež cene toplote ob predimenzioniranem sistemu (skupna nazivna moč je kar 7 MW; za primerjavo, Kočevje ima 4.5 MW za 1.300 gospodinjstev in okrog 90 drugih porabnikov) povzročata, da je toplota iz občinskega SDO med najdražjimi v Sloveniji, saj presega 110 EUR/kWh. Visoka cena dobavljene energije odvrča uporabnike, kar lahko povzroči negativno spiralo: visoka cena vodi v odklope, več odklopov pa v še višjo ceno. Priporočljivo bi bilo subvencionirati ceno na način fiksiranja cene pod 100 EUR/kWh, s čimer se poveča konkurenčnost toplote iz SDO do drugih energentov.
  2. **Odstranitev naftnih kotlov** in proučitev možnosti **nadgradnje sistema z akumulacijo toplote**.
  3. Potrebna je **optimizacija daljinskega ogrevanja** z dinamičnim termo-hidravličnim sistemom, ki bi prinesel prihranke v višini 10 %. Začetna investicija je približno 30.000 EUR, čas poplačila investicije je štiri leta, nato se na letni ravni privarčuje 7.500 EUR.
- c. **Digitalizacija in upravljanje z energetskimi viri v javnih nepremičninah**, kar je tudi občinska obveza glede na Uredbo o upravljanju z energijo v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 52/16) do leta 2018. Začetna investicija je približno 40.000 EUR, čas poplačila investicije je pet let, nato se na letni ravni privarčuje 8.000 EUR. Ta prihranek se lahko nameni za **promocijo OVE**, prvenstveno za **povečanje števila priključkov na sistem daljinskega ogrevanja**.

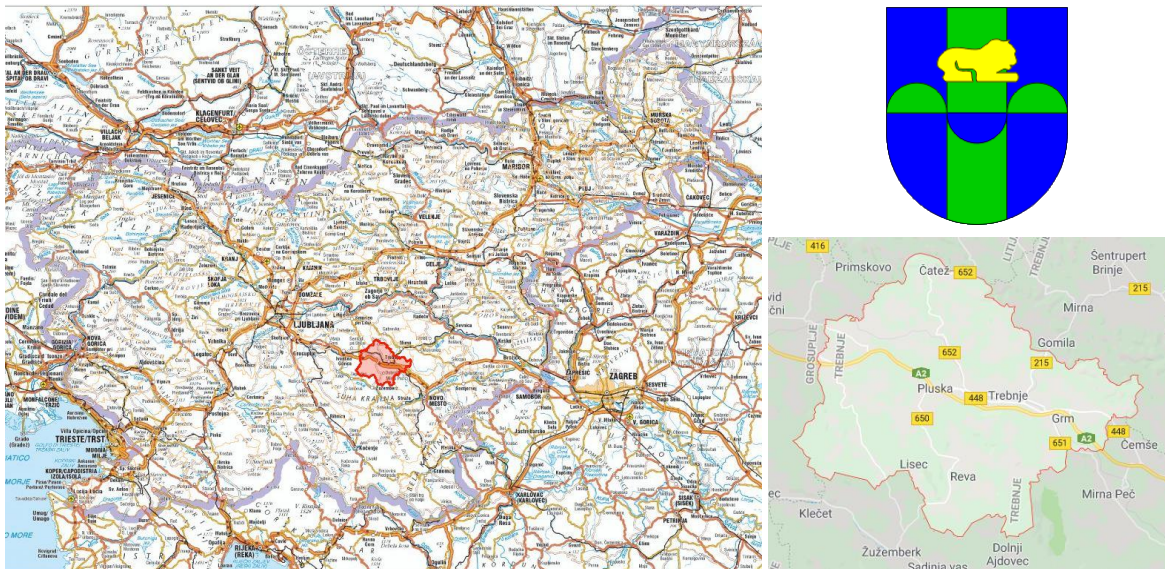
Tabela 15: Evalvacijski podatki za Lenart

Evalvacija predlaganih ukrepov lokalnih fiskalnih politik za spodbujanje rabe OVE	
Občina	LENART
Koeficient razvitosti	1,11
Ukrepi lokalnih fiskalnih politik	
Možnosti za alokacijo virov v spodbudo rabe OVE	Dvig in kategorizacija NUSZ. Uporabniki OVE plačajo manj kot tisti, ki ne uporabljajo OVE. Ocena dviga prihodkov je povprečno 10 %.
	Implementacija občinskih taks (občina nima prihodkov iz tega vira).
	Dvig prihodka iz naslova komunalnih prispevkov v višini 10 %, ki se nameni spodbujanju OVE.
Ocenjena višina virov na leto	80.000 EUR
Občinski ukrepi za promocijo OVE	
Subvencioniranje cene ogrevanja, z namenom dviga števila uporabnikov DOLB v urbanem delu občine – ukrep je v veljavi, dokler se cena ogrevanja ne stabilizira na trgu.	Stroški: 20.000 EUR/a
Nadgradnja sistema daljinskega ogrevanja z dinamičnim termo-hidravličnim sistemom	Investicija: 30.000 EUR, čas povrnitve investicije štiri leta, nato prihodek iz prihrankov v višini 7.500 EUR/leto
Digitalizacija in upravljanje z energetske viri v javnih stavbah	Investicija: 40.000 EUR, čas povrnitve investicije pet let, nato prihodek iz prihrankov v višini 8.000 EUR/leto
Menjava kotlov na olje v daljinskem sistemu ogrevanja za 100 % OVE; z uporabo akumulacije toplote in optimizacijo sistema	Stroški: 30.000 EUR (bančni kredit; mesečne obveznosti se pokrivajo z navedenimi ukrepi lokalnih fiskalnih politik in z nižjimi stroški za fosilna goriva. Predviden čas povrnitve investicije je pet let).
finančna bilanca	
Občinska proračunska bilanca	- 310.000 EUR/a (prvo leto), po petem letu +75.500 EUR/leto
Tehnični kriteriji	
Zmanjšanje emisij GHG	300 t _{CO2} /a
Zmanjšanje rabe fosilnih goriv oz. prehod na OVE	1.200 MWh/a
Stroški prehoda na OVE	325 EUR/MWh
Tehnična zahtevnost prehoda na OVE	Nizka – nadgradnja sistema ogrevanja z menjavo kotlov.
Zakonodajni kriterij	
Zmožnost občine, da vpliva z določanjem	Nizka – čeprav so NUSZ, občinske takse ,

davčnih virov	turistična taksa in komunalni prispevki v pristojnosti občine. je možno, da zasebni koncesionar ne bo privolil v posodobitev sistema ogrevanja.
Finančni kriteriji	
Zmanjšanje občinskih prihodkov	Ni
Potrebni ukrepi za kompenzacijo virov	Da – z dvigom NUSZ in komunalnega prispevka za tiste, ki ne uporabljajo OVE.
Dvig prihodkov občine	Da, po petih letih .
Dvig odhodkov občine	Da, prvih pet let.
Kriterij spolne in socialne vključenosti	
Ali ima negativen vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Ne
Ali ima pozitiven vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Da – vsak ima možnost prehoda na OVE. Ukrepi so vezani na okolje (urbano oziroma sub-urbano).
Ocena ukrepov z vidika učinkovitosti, vpliva in uspešnosti	
Delež gospodinjstev, ki bo zamenjal vir ogrevanja iz fosilnih goriv z OVE	15 %
Padec GHG emisij v stanovanjskem sektorju	7 %
Prehod iz fosilnih goriv na OVE v stanovanjskem sektorju	12 %
Stroški vsake MWh pridobljene z OVE	325 EUR

3.8 Občina Trebnje

Občina Trebnje je del statistične regije jugovzhodna Slovenija. Meri 163 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 34. mesto. Glede na **koeficient razvitosti občin** je Trebnje nadpovprečno razvito (vrednost koeficienta je **1,23** za leti 2018 in 2019).

Statistični podatki za leto 2016 kažejo o tej občini tako sliko: sredi leta 2016 je imela občina približno 12.440 prebivalcev (približno 6.340 moških in 6.100 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 43. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 76 prebivalcev, torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (102 prebivalca na km²).

Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej pozitiven, znašal je 10,7. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 13,7 (v Sloveniji 0,8). Povprečna starost občanov je bila 40,7 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,9 leta).

Med osebami v starosti od 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 67 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (60 %).

Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 8,5 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (11,2 %). Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 9 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 8 %.

Tabela 16: Osrednji podatki za Trebnje

ZNAČILNOSTI OBČINE TREBNJE (2016)	Trebnje	Slovenija (povprečje)
Gostota prebivalstva (prebivalcev/km ²)	76	102
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	14	1
Povprečna starost prebivalcev (leta)	41	43
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	9	11
Indeks staranja	89	125
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	91	100
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	92	100
Število osebnih avtomobilov (na 100 prebivalcev)	56	53
Komunalni odpadki (kg/preb)	211	347
Površina km ²	163	20,273
Število prebivalcev	12,438	2,064,241
Število zaposlenih oseb	4,485	824,485
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	951	1,030
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	561,554	98,573,630
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1,439	1,585
Število podjetij	1,039	196,072
Število osebnih avtomobilov	7,061	1,096,523
Količina zbranih komunalnih odpadkov (tone)	2,622	715,826

Vir: Prilagojeno po bazah podatkov Statističnega Urada RS

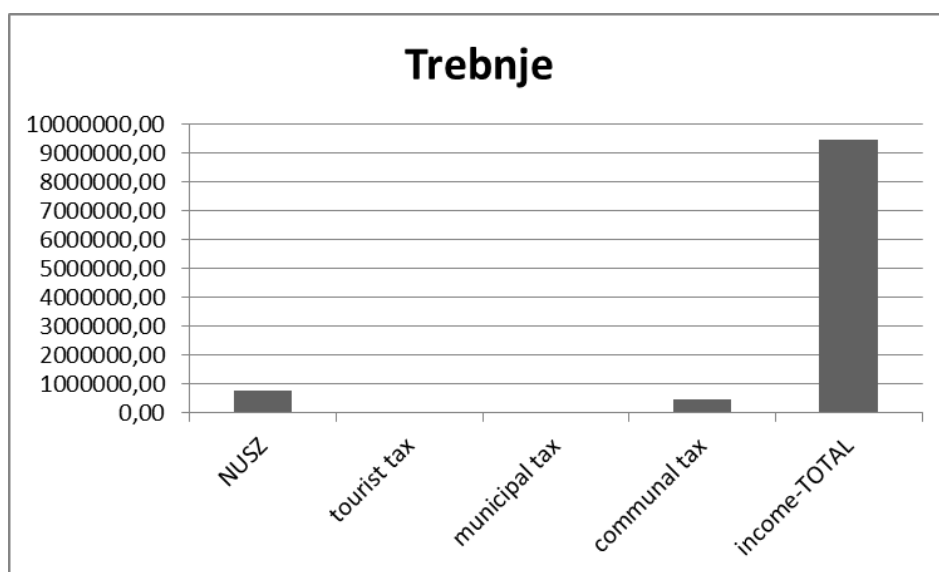
Kako prerazporediti finančne vire v OVE?

Občina Trebnje ima visok koeficient razvitosti, saj je ta za 23 % presega povprečno razvitost občin v Sloveniji. Zato je edini primeren ukrep davčnih optimizacij iz nabora **dviga davčne stopnje**. Kot je razvidno iz tabele 3, v l. 2016 občina sploh ni ustvarila davčnih prihodkov iz naslova skupine **občinskih davkov**, kamor prištevamo zaračunavanje parkirnine, učinkovito pobiranje turistične takse, takse za oglaševanje in podobno. Primerljive občine prav na tem področju ustvarijo okrog 45.000 EUR/leto.

Prav tako pa je za občino Trebnje značilna **nizka stopnja zaračunavanja NUSZ**, kjer je davčna kapaciteta (upoštevaje primerljive občine) 75.000 EUR/leto. Predlagamo, da posodobitev odloka iz l. 1998 upošteva ustrezno obremenjenost občanov po dveh kriterijih:

- **Dvig NUSZ, vendar z diferenciacijo med tistimi, ki uporabljajo obnovljive vire, in tistimi ki jih ne uporabljajo.**
- **Dvig NUSZ, vendar z upoštevanjem segregacije za nezazidana zazidljiva zemljišča po ustreznih kriterijih.**

S tako ustvarjenimi dodatnimi prihranki v višini 120.000 EUR/leto bi lahko občina brez opazno poslabšanega finančnega stanja občanov te prihranke investirala v promocijo OVE projektov.

*Graf 8: Izbrani viri in celotni viri v 2016
(prilagojeno po internih poročilih Ministrstva za finance).*

Predlogi za OVE projekte

- a. **Promocija OVE z ozaveščanjem in informiranjem** preko medijev in s predstavitvijo primerov dobrih praks, ki so zgledne že pri aktivnostih same občine Trebnje (investicija v dve elektrarni po Uredbi o samooskrbi z električno energijo, toplotna črpalka, program Prostofer, ki omogoča prevoz starejših občanov na klic, župan vozi hibridni avtomobil, nadstandardne električne polnilne postaje, ipd.).
- b. **Spodbujanje izgradnje sončnih elektrarn na stanovanjskih stavbah** (subvencije v višini 10 % kot nadgradnja finančnih mehanizmov Eko sklada) in **uporaba streh javnih stavb za sončne elektrarne**.
- c. **Nadgradnja sistema daljinskega ogrevanja za priključitev individualnih objektov** (trenutni sistem je namenjen predvsem ogrevanju mestnega središča in industrijske cone), ki potrebuje zlasti širitev omrežja, ne pa povečanja kapacitet kotlovnice. Investicija v tem pogledu je v razredu velikosti 700.000 EUR (najem kredita, ki se poplačuje iz naslova dodatnih davčnih prihodkov). Nadgradnja SDO s priključevanjem gospodinjstev je pomembna zaradi zaznavne stopnje obremenjevanja okolja z individualnimi kurišči in kotlinske lege naselja.
- d. **Optimizacija daljinskega sistema ogrevanja z dinamičnim termo-hidravličnim sistemom**, kar bi prineslo 10% prihrankov pri stroških. Investicija je v višini 30.000 EUR, vračilna doba je štiri leta, prihodki iz privarčevanega znašajo 7.500 EUR/leto.
- e. **Digitalizacija in upravljanje dobave energije javnim stavbam**. Investicija je ocenjena na 50.000 EUR, povračilo investicije je pet let, vir iz prihrankov je nato 10.000 EUR/leto, kar lahko namenijo OVE, posebej za povečanje števila uporabnikov sistema daljinskega ogrevanja. Po izkušnjah bi skrbnejše upravljanje z energijo predvsem v javnih stavbah lahko prineslo občutno znižanje rabe energije in stroškov.
- f. **Financiranje pilotnih projektov** za izkoriščanje OVE in za promocijo OVE med prebivalci.

Tabela 17: Evalvacijski podatki za Trebnje

Evalvacija predlaganih ukrepov lokalnih fiskalnih politik za spodbujanje rabe OVE	
Občina	TREBNJE
Koeficient razvitosti	1,23
Ukrepi lokalnih fiskalnih politik	
Možnosti za alokacijo virov v spodbudo rabe OVE	Dvig in kategorizacija NUSZ. Uporabniki OVE plačajo manj kot tisti, ki ne uporabljajo OVE.
	Implementacija turističnih taks (občina nima prihodkov iz tega vira).
Ocenjena višina virov na leto	120.000 EUR

Občinski ukrepi za promocijo OVE	
Nadgradnja in širitev sistema daljinskega ogrevanja na OVE	Stroški: 700.000 EUR (bančni kredit; mesečne obveznosti se pokrivajo z navedenimi ukrepi lokalnih fiskalnih politik).
Nadgradnja sistema daljinskega ogrevanja z dinamičnim termo-hidravličnim sistemom	Investicija: 30.000 EUR, čas povrnitve investicije štiri leta, nato prihodek iz prihrankov v višini 7.500 EUR/leto.
Digitalizacija in upravljanje z energetskega viri v javnih stavbah	Investicija: 50.000 EUR, čas povrnitve investicije pet let, nato prihodek iz prihrankov v višini 10.000 EUR/leto.
finančna bilanca	
Občinska proračunska bilanca	nevtralna
Tehnični kriteriji	
zmanjšanje emisij GHG	400 t _{CO2} /a
Zmanjšanje rabe fosilnih goriv/ oziroma prehod na OVE	1.500 MWh/a
Stroški prehoda na OVE	470 EUR/MWh
Tehnična zahtevnost prehoda na OVE	Nizka – širitev obstoječe infrastrukture ogrevanja.
Zakonodajni kriterij	
Zmožnost občine, da vpliva z določanjem davčnih virov	Visoka – NUSZ in občinske takse so v pristojnosti občine.
Finančni kriteriji	
Zmanjšanje občinskih prihodkov	Ni
Potrebni ukrepi za kompenzacijo virov	Da – z dvigom NUSZ in komunalnega prispevka za tiste, ki ne uporabljajo OVE.
Dvig prihodkov občine	Ne
Dvig odhodkov občine	Ne
Kriterij spolne in socialne vključenosti	
Ali ima negativen vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Ne
Ali ima pozitiven vpliv na spolno in/ali socialno vključenost?	Da – vsak ima možnost prehoda na OVE. Ukrepi so vezani na okolje (urbano oziroma sub-urbano).
Ocena ukrepov z vidika učinkovitosti, vpliva in uspešnosti	
Delež gospodinjstev, ki bo zamenjal vir ogrevanja iz fosilnih goriv z OVE	15 %
Padec GHG emisij v stanovanjskem sektorju	8 %
Prehod iz fosilnih goriv na OVE v stanovanjskem sektorju	15 %
Stroški vsake MWh pridobljene z OVE	470 EUR

4 POTREBNE REFORME ZA POVIŠANJE FISKALNE KAPACITETE ZA SPODBUJANJE RABE OVE

Zaradi izjemne raznolikosti velikosti občin v Sloveniji imamo ob siceršnjih enakih pristojnostih veliko majhnih občin, ki le s težavo zadostijo normativnim zahtevam in standardom (glej Bačlija Brajnik 2017).⁹ Ravno razlika v velikosti onemogoča, da bi država lahko prenesla več nalog na občine, saj jih lahko prenese le na vse občine enako (izjema so mestne občine, ampak razlika v pristojnostih je zanemarljiva). Vendar pa majhne občine nimajo zadostnih kapacitet za izvajanje zahtevnejših nalog. Iz tega inherentno sledi, da so pristojnosti odločanja občin na določenih javno-političnih področjih precej omejene.

Preden trdimo, da obstajajo občine, ki niso sposobne izvajati nekaterih nalog, ki bi jih nanje prenesla država, si moramo ogledati, kako uspešne so pri izvajanju nalog, ki jih že imajo (v izvirni ali preneseni) pristojnosti. Prebilič in Bačlija (2013)¹⁰ sta to sposobnost poskušala izmeriti s pomočjo administrativne kapacitete občin, pri čemer sta ugotovila, da obstaja povezava med velikostjo občine (glede na število prebivalcev) in stopnjo administrativne kapacitete. Za majhne in srednje velike občine (z do 10,000 prebivalci) je bolj verjetno, da imajo srednjo ali nizko stopnjo administrativne kapacitete, velike občine (z več kot 10,000 prebivalci) pa imajo navadno srednjo do visoko stopnjo administrativne kapacitete. Točka preloma, ko se nizka stopnja administrativne kapacitete prevesi v visoko, se pokaže pri velikosti občine s približno 10,000 prebivalci (to je tudi povprečna velikost občine v Sloveniji). Zelo majhne občine (z manj kot 5,000 prebivalci) izkazujejo še posebej nizko stopnjo administrativne kapacitete.

Fiskalna kapaciteta je tesno povezana z administrativno kapaciteto občin, ki pove, kakšna je zmožnost občine, da določa svoja lastna davčna in nedavčna bremena, torej da lahko svojo davčno politiko pripravi, implementira in uspešno izvede. Kaže se, da je to težavneje ravno za majhne občine. To potrjuje tudi poročilo Računskega sodišča (2012)¹¹, ki opaža znatno razliko v tem, ali je občina zmožna pridobivati prihodke iz svojih lastnih virov. V obdobju od leta 2007 do vključno leta 2010 so po podatkih iz tega poročila občine pridobile različen obseg lastnih davčnih virov brez dohodnine. Povprečna višina je znašala 136,3 EUR na prebivalca, najmanj v Občini Rogaševci (8,7 EUR), največ pa v Občini Kranjska Gora (368,0 EUR). To je predstavljalo v povprečju 14,2 % vseh prihodkov občinskih proračunov; najmanj v Občina Žetale (1,0 %), največ pa v Občini Piran (25,4 %).

---

⁹Bačlija Brajnik, I. 2017. Inter-municipal Cooperation in Slovenia: An Intermediate Step Towards Regionalisation. In: Inter-Municipal Cooperation in Europe: Institutions and Governance, Teles, Filipe, Swianiewicz, Pawel (Eds.), pp: 245-257. Palgrave McMillan.

¹⁰ Prebilič, V, Bačlija, I. 2013. Dynamics of administrative capacity in Slovenian municipal administrations. *Lex localis*, 11 (3): 545-564.

¹¹ Dostopno na [http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/I/KC73BA090AA4B8946C12579B9001E4E89/\\$file/Obcine_RSP.pdf](http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/I/KC73BA090AA4B8946C12579B9001E4E89/$file/Obcine_RSP.pdf)

Tabela 18: Pridobivanja lastnih virov občin v obdobju od leta 2007 do vključno leta 2010

Število prebivalcev v občini	Delež lastnih davčni virov brez dohodnine glede na prihodke v odstotkih	Lastni davčni viri brez dohodnine na prebivalca na leto v EUR
do 1.999	5,1	59,7
2.000 do 4.999	7,9	77,9
5.000 do 9.999	11,4	111,9
10.000 do 19.999	12,0	110,2
od 20.000	19,1	183,2
vse občine (povprečje)	14,2	136,3

Vir: Računsko sodišče, 2012.

V obdobju od leta 2007 do vključno leta 2010 so manjše občine pridobile manj lastnih davčnih virov brez dohodnine, kar pomeni, da so bolj odvisne od financiranja iz drugih virov, predvsem iz sredstev dohodnine in transferov države, kamor sodi tudi finančna izravnava (glej tabelo 18). Podoben trend lahko opazimo pri nedavčnih lastnih virih (glej tabelo 19).

Tudi tukaj opazimo očitne razlike pri pridobivanju lastnih nedavčnih virov. V povprečju so občine pridobile drugih lastnih virov brez transfernih prihodkov skupaj v višini 200,0 EUR na prebivalca (najmanj, 24,2 EUR, Občina Loški Potok, največ, 695,9 EUR, pa Občina Komenda), kar je predstavljalo v povprečju 20,9 % vseh prihodkov občine (najmanj, 1,6 %, Občina Loški Potok, največ, 54,4 % pa Občina Komenda).

Tabela 19: Drugi lastni viri občin brez transfernih prihodkov v obdobju od leta 2007 do vključno leta 2010

Število prebivalcev v občini	Delež drugih lastnih virov brez transferov glede na prihodke v odstotkih	Drugi lastni viri brez transferov na prebivalca na leto v EUR
do 1.999	9,8	115,6
2.000 do 4.999	14,1	139,4
5.000 do 9.999	19,4	189,7
10.000 do 19.999	19,0	174,3
od 20.000	25,2	242,6
vse občine (povprečje)	20,9	200,0

Vir: Računsko sodišče, 2012.

Glede na te podatke je torej precej nemogoče, da bi si občine lahko izborile višjo stopnjo fiskalne avtonomije. Če nekatere občine (statistično gledano verjetneje velike) zmorejo pridobiti več prihodka iz svojih davčnih in nedavčnih virov, potem je nek drug faktor in ne zakonodajni okvir tisti, ki to omogoča. Najverjetneje je vzrok ravno nizka administrativna kapaciteta, možno pa je, da vpliva na to še kad dodaten razlog (morda je občinska oblast v manjših občinah manj naklonjena dodatnemu obdavčevanju prebivalcev).

Torej je najprimernejša strategija občin pri spodbujanju OVE **uporaba že obstoječih davčnih in nedavčnih virov**. Nato je smiselno z določitvami javno-političnih ciljev povezati nekatera davčna bremena za promocijo OVE ali pa povišati učinkovitost pobiranja davkov.

Poleg neposrednih finančnih ukrepov lahko občina uporabi **posredne ukrepe**. Nekateri so v veljavni zakonodaji že predvideni, kot na primer možnost odločitve lokalne oblasti o **prioritetnem viru ogrevanja** v občini, kar predvideva že Zakon o Energetski zakon.¹²

Zanimiva možnost za pridobivanje virov za spodbujanje OVE so **samoprispevki**. Te je možno določiti le z vnaprejšnjim konsenzom lokalne skupnosti (glede na Zakon o samoprispevku¹³ je treba pred uvedbo samoprispevka izvesti lokalni referendum), kar ima lahko ugoden učinek na celotno skupnost. Če občinska oblast vključi vse prebivalce in druge deležnike v pripravo strategije za rabo OVE, je možnost za uvedbo samoprispevka večja. Če na to vežemo še obstoj večjega projekta ali investicije, ki bo odprla nova delovna mesta, je naklonjenost skupnosti najbrž višja. Kljub možnostim je omenjen vir izjemno slabo zastopan v občinah – v letu 2016 so vse občine skupaj zbrale le 16.246 EUR iz samoprispevkov.

Poznamo razne oblike fiskalnih politik (posredne, neposredne, namenske, nenamenske, obdavčitev uporabnikov, splošna obdavčitev ipd.). Od posamezne občine oziroma njenih karakteristik (glede na strukturo obstoječih prihodkov, obstoj tipa pravnih oseb, preference prebivalcev ipd.) je odvisno, kakšne politike bo sprejela. Ob tem Davey (2011)¹⁴ opozarja, da se je treba držati naslednjih smernic:

- Osnovna načela za določitev lokalnega obdavčevanja morajo biti **pravičnost** (obdavčitev mora biti sorazmerna z zmožnostjo plačila vsakega davčnega zavezanca) in **učinkovitost** (visok donos in nizki stroški pobiranja davka).
- Pri določanju višine lokalnih davkov morajo biti lokalne oblasti čim bolj transparentne in inkluzivne, da bodo njihove odločitve jasne javnosti. Ukrepi za zagotavljanje preglednosti fiskalnih odločitev bi morali vključevati objavo (v tiskani in elektronski različici) in morebitno razširjanje vseh predlogov, potrebnih dokumentov za njihovo razumevanje in vseh dejansko sprejetih odločitev.
- Lokalne oblasti naj spreminjajo stopnjo obdavčitve samo takrat, kadar je to potrebno za prilagoditev storitev lokalnim potrebam in željam.
- Lokalne oblasti bi se morale izogibati uvedbi prevelikega števila davkov, ker to neizogibno povečuje administracijo in bi lahko povečalo stroške pobiranja davkov.
- Čeprav spodbujevalnega namena lokalnega obdavčenja ne bi smeli spregledati, ne bi smeli onemogočati dejavnosti, ki so sicer zakonite. Vsaka spodbuda bi morala spoštovati načelo enakosti državljanov pred zakonom. V takih primerih bi morale biti določitev davčne osnove, stopnje obdavčitve in oprostitev v skladu z zastavljenim ciljem.
- Preprečiti je treba prehitre spremembe lokalnih davkov, ki bi lahko povzročile prekomerne težave gospodarskim subjektom ali gospodinjstvom.

---

¹² Uradni list RS, št. 17/2014.

¹³ Uradni list RS, št. 87/2001.

¹⁴ Davey, K. 2011. Local Government in Critical Times: Policy for crisis, recovery and a sustainable future. Council of Europe, Strasbourg.

- Lokalna oblast mora javnosti zagotoviti vse informacije in pojasnila v zvezi z davki (tudi če gre za davke, ki jih pobira višja raven oblasti). Če gre za izključne lokalne davke, naj občina pripravi svoje davčne predpise in z njimi seznani javnost.
- Lokalne oblasti bi morale javnosti zagotoviti obsežne, berljive informacije o porabi davčnih prihodkov.
- Pri izključnih lokalnih davkih bi morale lokalne oblasti posebno pozornost nameniti:
  - enostavnosti in pravičnosti davčnih razredov,
  - kakovosti priprave davčnih predpisov, zlasti v majhnih občinah,
  - mehanizmom za preprečevanje izogibanja davkom in davčnih utaj, ki jih bodo morda spodbudili lokalni predpisi.
- Podatke o davčni osnovi je treba redno posodablјati in utemeljevati. Zagotoviti je treba sodelovanje med organi oblasti (policija, matični register rojstev, porok in smrti itd.). Sodelovanje z višjimi organi lahko lokalnim oblastem omogoči pridobivanje informacij, potrebnih za pobiranje davkov.
- Osrednji del lokalnih davkov mora biti vezan na relativno stabilno davčno osnovo.
- Zahteve za plačilo bi morale davčnim zavezancem omogočiti, da preverijo točnost podatkov, na katerih temelji znesek davka, ki se plača: davčna osnova, stopnja, kakršne koli oprostitve itd. Prav tako je treba jasno navesti postopek, ki ga je treba vložiti za pritožbo.
- Lokalne oblasti bi morale v rednih časovnih presledkih izvajati revizije za vsak davek, ki ga neposredno obračunajo. Takšne revizije bi morale:
  - primerjati stroške (in njihove spremembe) pobiranja s prihodki od davka,
  - ugotoviti, ali so bili identificirani vsi davčni zavezanci in ali plačujejo davek,
  - oceniti spodbujevalno in odvračilno vlogo vseh davkov, ki imajo takšen cilj.